

Evangheliile

LECȚIA
PATRU

EVANGHELIA DUPĂ LUCA

THIRD MILLENNIUM
MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

Pentru materiale video, suporturi de curs și alte resurse, vizitați Third Millennium Ministries la adresa thirdmill.org.

©2012 by Third Millennium Ministries

Toate drepturile rezervate. Fără permisiunea scrisă a editurii Third Millennium Ministries, Inc., P.O. Box 300769, Fern Park, Florida 32730-0769, nicio porțiune din această publicație nu poate fi reprodusă în scopuri comerciale, în nicio formă și prin niciun mijloc, cu excepția unor citate scurte în vederea recenziei, comentariului sau studiului.

Dacă nu există alte precizări, toate citatele biblice sunt din Sfânta Scriptură – Biblia versiunea Dumitru Cornilescu revizuită.

Copyrightul Bibliei Cornilescu © 1924 aparține British and Foreign Bible Society (Societatea Biblică pentru răspândirea Bibliei în Anglia și străinătate).

Copyrightul © 2010 ediției revizuite în limba română aparține Societății Biblice Interconfesionale din România, cu aprobarea British and Foreign Bible Society.

DESPRE THIRD MILLENNIUM MINISTRIES

Înființată în 1997, Third Millennium Ministries este o organizație creștină nonprofit care furnizează **educație biblică gratuită în întreaga lume**. Ca răspuns la nevoia tot mai mare de formare biblică judicioasă a liderilor creștini de pe mapamond, noi creăm o programă de seminar multimedia ușor de folosit, finanțată prin donații, în cinci limbi de mare circulație (engleză, spaniolă, rusă, chineză mandarină și arabă) și o distribuim gratuit celor care au cea mai mare nevoie de ea, mai cu seamă liderilor creștini care nu au acces la educația tradițională sau nu și-o pot permite. Toate lecțiile sunt scrise, concepute și produse intern și sunt similare ca stil și calitate celor de pe History Channel[®]. Această metodă originală și eficientă pentru formarea liderilor creștini s-a dovedit foarte eficace în întreaga lume. Am câștigat Premiul Telly pentru o producție video remarcabilă în domeniul educației și utilizării animației, iar programa noastră este folosită în prezent în peste 150 de țări. Materialele Third Millennium apar sub formă de DVD-uri, materiale tipărite, *streaming* pe internet, transmisie televizată prin satelit și emisiuni de radio și televiziune.

Pentru informații suplimentare despre lucrarea noastră de slujire și pentru a afla cum vă puteți implica, vă rugăm să vizitați <http://thirdmill.org>.

Cuprins

I. Introducere.....	1
II. Contextul	1
A. Autorul	1
1. Opinia tradițională	2
2. Viața autorului	4
B. Cititorii inițiali	6
1. Teofil	6
2. Publicul larg	7
C. Prilejul	8
1. Data	8
2. Scopul	8
III. Structura și conținutul	9
A. Începutul vieții lui Isus	9
1. Vestirea nașterilor	9
2. Nașterea și copilăria	10
3. Identificarea lui Isus de către Ioan	11
4. Confirmări ale Fiului lui Dumnezeu	12
B. Lucrarea lui Isus în Galileea	14
1. Predica din Nazaret	14
2. Învățăături și minuni	15
3. Ioan Botezătorul	16
4. Alte învățăături și minuni	17
5. Pregătirea celor doisprezece apostoli	17
C. Drumul lui Isus la Ierusalim	17
1. Natura uceniciei	18
2. Amplificarea conflictului	20
3. Prețul uceniciei	20
4. Dedicarea lui Isus	21
D. Lucrarea lui Isus în Ierusalim și împrejurimi	21
E. Răstignirea și învierea lui Isus	23
1. Arestarea, judecata și moartea	23
2. Învierea și înălțarea	25
IV. Teme principale	26
A. Descrierea mântuirii	26
B. Dumnezeu ca Mântuitor	28
1. Puterea lui Dumnezeu	28
2. Planul lui Dumnezeu	29
3. Fiul lui Dumnezeu	29
C. Oamenii care sunt mântuiți	30
V. Concluzie	33

Evangheliile

Lecția a patra

Evanghelia după Luca

INTRODUCERE

Acum câțiva ani s-a anunțat la știri că un grup de oameni a fost prins în incendiul unei clădiri de birouri. Atunci un tânăr a năvălit înăuntru, iar cei prinși acolo au mers după glasul lui, ajungând într-un loc sigur. Relatările multor supraviețuitori au arătat că era vorba de un pompier voluntar, care lucra în acea clădire. Cu toate că el și-a pierdut viața, i-a salvat pe mulți alții de la o moarte sigură.

Mai mult decât oricare alt evanghelist, Luca Îl descrie pe Isus ca salvator. Fie că ne dăm seama, fie că nu, omenirea este pierdută și disperată, lipsită de ajutor și speranță. Nu avem cum scăpa de judecata lui Dumnezeu, dar Evanghelia după Luca ne amintește că Isus a venit să ne mântuiască cu prețul propriei vieți.

Aceasta este a patra lecție din ciclul *Evangheliile* și am intitulat-o „Evanghelia după Luca.” În această lecție vom învăța cum să citim a treia evanghelie a Noului Testament pentru a o înțelege mai bine și cum să-i aplicăm învățăturile în viața noastră.

Vom aborda Evanghelia după Luca în trei etape. Întâi vom îi analiza contextul, apoi îi vom analiza structura și conținutul și, în final, vom studia unele din temele sale majore. Să începem cu contextul evangheliei.

CONTEXTUL

Vom examina contextul Evangheliei după Luca analizându-i autorul, cititorii inițiali și prilejul sau circumstanțele scrierii sale. Să vedem mai întâi cine este autorul.

AUTORUL

Trebuie să menționăm de la bun început că Evanghelia după Luca este recunoscută ca reprezentând prima parte a unei lucrări în două volume, al doilea volum fiind cartea Fapte. Din această cauză, întrebările referitoare la paternitatea literară a evangheliei sunt legate de cele legate de autorul Faptelor. Iată prefața Evangheliei după Luca, din Luca 1:1-4:

Fiindcă mulți s-au apucat să alcătuiască o istorisire amănunțită despre lucrurile care s-au petrecut printre noi, după cum ni le-au încredințat cei ce le-au văzut cu ochii lor de la început și au ajuns slujitori ai Cuvântului, am găsit și eu cu cale, preaalesule Teofile, după ce am făcut cercetări cu de-amănuntul asupra tuturor acestor lucruri de la obârșia lor, să-ți le scriu în șir unele după altele, ca să poți cunoaște astfel temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit prin viu grai (Luca 1:1-4).

Să o comparăm cu prefața similară din Fapte 1:1-2, care sună astfel:

Teofile, în cea dintâi carte a mea am vorbit despre tot ce a început Isus să facă și să învețe pe oameni, de la început până în ziua în care S-a înălțat la cer (Fapte 1:1-2)

Ambele arată că autorul a scris cuiva pe nume Teofil, iar textul din Fapte face referire la o scriere anterioară, lucru care i-a făcut pe cei mai mulți cercetători să conchidă că acea carte este Evanghelia după Luca.

Există și alte dovezi că aceeași persoană a scris ambele cărți. Stilul limbii grecești din Luca este similar cu cel din Fapte, dar e foarte diferit de stilul din celelalte evanghelii. Ambele cărți reliefează teme similare, precum universalitatea evangheliei, lucrarea Duhului Sfânt, puterea irezistibilă a voii și Cuvântului lui Dumnezeu și frecvența descriere a lucrării lui Hristos ca „mântuire.” Așadar, presupunând că un singur scriitor a scris ambele cărți, cine a fost acesta?

Vom cerceta paternitatea literară a celei de a treia evanghelii în două etape. Mai întâi vom examina opinia tradițională, conform căreia evanghelia a fost scrisă de Luca, iar apoi vom explora viața acestuia. Să analizăm mai întâi opinia tradițională, conform căreia Luca a scris această evanghelie.

Opinia tradițională

Practic, Evanghelia după Luca este anonimă, întrucât nu-l identifică pe autor. Dar asta n-ar trebui să ne surprindă. Teofil sigur știa cine a scris-o, așa că nu era nevoie ca autorul să se identifice. Cu toate acestea, avem câteva surse de informare referitoare la identitatea acestuia.

Există cel puțin trei tipuri de probe care confirmă paternitatea lui Luca. În primul rând comentariile din alte părți ale Noului Testament indică faptul că el e autorul.

Noul Testament arată că autorul celei de-a treia evanghelii a fost cu Pavel în ultimii ani ai slujirii sale. De exemplu, în Fapte autorul vorbește uneori la persoana a treia (ei), iar alteori la persoana întâi (noi). Ultima relatare la persoana întâi este în Fapte 27:1-28:16, unde este redată călătoria lui Pavel la Roma.

Mai mult decât atât, epistolele lui Pavel arată că Luca a fost unul dintre puținii săi colaboratori din acea perioadă. De exemplu, în 2 Timotei 4:11, atunci când moartea îi era aproape, Pavel i-a scris lui Timotei: „Numai Luca este cu mine.” Astfel de informații nu dovedesc că Luca a scris cea de-a treia evanghelie și Faptele, dar fac ca lucrul acesta să fie foarte probabil.

În al doilea rând și unele manuscrise timpurii ale Evangheliei după Luca îl indică pe acesta ca autor.

Datarea manuscriselor vechi are un caracter extrem de tehnic; cercetătorii folosesc trei metode pentru a data un manuscris din vechime. Prima și cea mai importantă este paleografia – lucru care îi surprinde câteodată pe studenți. Aceasta se referă la scrisul de mână din vechime, „paleo” însemnând vechi, iar „grafie” scriere – scriere veche. Cercetătorii experți în paleografie pot spune, cu o eroare de câteva decenii, dar nu mai mult de aproximativ 50 de ani, când a fost scris un document, deoarece scrisul de mână al unei anumite limbi a suferit schimbări cu timpul. Uneori chiar

alfabetul propriu-zis se schimbă în privința felului în care este scris; cu asta se ocupă paleografia. A doua metodă este analiza chimică, de exemplu prin datare cu carbon 14 sau alte tipuri de analiză fie a cernelii, fie a suportului (pergament sau altul), pentru a determina vârsta documentului. A treia modalitate de datare a unui manuscris este pe baza comentariilor externe. Scribii care le-au copiat rareori le-au datat, dar câteodată este posibil să fi făcut adnotări sau comentarii ce ne pot ajuta să identificăm momentul copierii. Acestea sunt cele trei moduri în care sunt datate manuscrisele.

Dr. Mark Strauss

Unul din cele mai de încredere manuscrise vechi ale Evangheliei după Luca este papirusul numărul 75, adesea notat P-75. Acest manuscris este datat în jurul anului 180 d.H. Conține mult mai mult din a treia evanghelie decât majoritatea celorlalte manuscrise vechi și poartă titlul „după Luca.”

Multe alte manuscrise antice îl identifică pe Luca drept autor și niciun manuscris vechi nu-l atribuie altcuiva. În fine, scrierile bisericii primare îl identifică, la rândul lor, pe Luca drept autor.

Documente importante din biserica primară îi atribuie în mod constant a treia evanghelie lui Luca. Fragmentul Muratorian, datat în jurul anului 170-180 d.H., este cel mai vechi document cunoscut care enumeră cărțile Noului Testament pe care biserica primară le considera canonice și îi atribuie în mod clar a treia evanghelie lui Luca.

O altă mărturie antică este așa-numitul *Prolog anti-marcionit* la Evanghelia după Luca, scris între 160-180 d.H., care îl combate pe ereticul Marcion. Acesta prezintă a treia evanghelie în felul următor:

Luca, un antiohian din Siria, medic de profesie, era ucenic al apostolilor. Mai târziu l-a însoțit pe Pavel... Luca, îmboldit de Duhul, a compus întreaga sa evanghelie în regiunea Ahaia.

În plus, mulți lideri ai bisericii din sec. al II-lea și al III-lea l-au recunoscut pe Luca drept autor al celei de-a treia evanghelii. Dintre aceștia îi putem aminti pe Irineu, care a trăit între 130-202 d.H., pe Clement din Alexandria (150-215 d.H.) și pe Tertulian (155-230 d.H.).

Cred că putem avea toată încrederea că Luca este autorul celei de-a treia evanghelii. Știm din Fapte că Luca era un medic pe care Pavel l-a cunoscut în partea de nord a Asiei Mici, într-un loc numit Troa. Apoi au călătorit împreună la Filippi, unde Luca a rămas ca medic, însoțindu-l ulterior pe apostol în călătoria acestuia către Ierusalim, în anul 57 d.H. Astfel, imaginea pe care o avem din Noul Testament despre Luca este aceea a unui om care-l cunoaște bine pe Pavel și călătorește cu el. Așadar, există toate dovezile că acest Luca e unul și același cu cel care a scris evanghelia omonimă.

- Dr. Peter Walker

Dacă ar fi să menționăm pur și simplu numele unui tovarăș de-al lui Pavel, probabil că nu ar fi Luca, fiindcă el nu este o personalitate proeminentă în

epistolele lui Pavel. Mult mai probabil l-am menționa pe Tit sau pe altul. Însuși faptul că el nu este o figură foarte marcantă în scrisorile lui Pavel sugerează că atribuirea evangheliei și a Faptelor lui Luca este probabil corectă. Dar cred există motive întemeiate pentru a crede că numele persoanelor cărora le sunt atribuite evangheliile vin de foarte demult, din perioada de început a punerii în circulație a evangheliilor. Deci, cred că atribuirea evangheliei lui Luca împreună cu faptul că același autor pare a fi un tovarăș al lui Pavel în Fapte fac foarte probabil ca autorul ambelor lucrări să fie acel Luca care l-a însoțit pe Pavel în câteva din călătoriile sale, unul dintre colaboratorii lui.

Dr. Richard Bauckham

După ce am prezentat punctul de vedere tradițional conform căruia Luca a scris această evanghelie, urmează să analizăm viața lui.

Viața autorului

Noul Testament ne spune cel puțin patru lucruri despre Luca. În primul rând, el nu era apostol și nici nu pare să fi fost martor ocular la vreunul din evenimentele relatate în evanghelia sa, după cum scrie în Luca 1:1-2:

Fiindcă mulți s-au apucat să alcătuiască o istorisire amănunțită despre lucrurile care s-au petrecut printre noi, după cum ni le-au încredințat cei ce le-au văzut cu ochii lor de la început și au ajuns slujitori ai Cuvântului... (Luca 1:1-4).

Din cele patru evanghelii, Evanghelia lui Luca este singura cu acel tip de prefață pe care ar scrie-o un istoric. Asta sugerează că Luca era deosebit de dedicat respectării metodei istorice a vremii. Iar în prefață menționează sursele. Nu pretinde că a fost martor ocular, dar pretinde că a consemnat mărturia martorilor oculari. Așadar, avem afirmația sa cu privire la mărturia martorilor oculari. Apoi urmează perioada ulterioară ajungerii lui Pavel la Ierusalim, în ultima sa călătorie la Ierusalim, iar Luca este cu el, apostolul stând în închisoare aproximativ 2 ani. Este foarte probabil ca Luca să fi stat în Ierusalim sau în alte locuri din Palestina în acea perioadă. Prin urmare, timp de 2 ani a avut numeroase ocazii de a-i intervieva – cum era de așteptat din partea unui bun istoric antic – pe martorii oculari din biserica din Ierusalim, cum ar fi Iacov, fratele Domnului, care sigur era acolo. Probabil că și o parte din cei doisprezece apostoli erau fie în Ierusalim, fie în alte părți ale Palestinei. Deci Luca a avut ocazii prielnice pentru a-i intervieva pe martorii oculari. Și apoi l-a mai însoțit și pe Pavel la Roma, unde ar fi putut fi și alții care aveau ceva de spus din ce-și aminteau din viața lui Isus. Așadar, cred că putem spune că Luca a avut ocazii foarte bune de a intra în contact direct cu martori oculari.

- Dr. Richard Bauckham

În al doilea rând, Luca pare să fi fost un neevreu convertit la creștinism. Când Pavel le scrie din închisoare colosenilor, le trimite salutări de la Luca, cel care era atunci cu el, după cum putem citi în Coloseni 4:14:

Luca, doctorul preaiubit, și Dima vă trimit sănătate (Coloseni 4:14).

Acest lucru este semnificativ, deoarece în versetele 10-11 Pavel spusese că Aristarh, Marcu și Iust erau singurii evrei care lucrau cu el atunci. Așa că ajungem la concluzia rezonabilă că Luca era neevreu, lucru confirmat și de faptul că în Fapte 1:19 el descrie aramaica drept „limba lor.” Aramaica era limba iudeilor, dar nu și a lui.

În al treilea rând, Luca pare să fi avut parte de o bună educație. Multe din cărțile Noului Testament sunt scrise într-o greacă destul de simplă, dar Evanghelia după Luca dă dovadă de mai mult rafinament în utilizarea limbii.

Buna educație a lui Luca reiese și din faptul că în Coloseni 4:14 Pavel îl numește „doctorul.” Deși pe vremea Noului Testament medicina nu era o disciplină așa oficială cum este astăzi, practicarea ei necesita totuși o persoană cu abilități, aptitudini și învățătură.

Al patrulea lucru pe care îl știm despre Luca este că a fost partenerul de lucrare al lui Pavel în multe din episoadele relatate în Fapte.

După cum îl descrie Pavel în Filimon, versetul 24, Luca era tovarășul său de lucru. Potrivit Fapte 16:6-10, Luca i s-a alăturat lui Pavel în Troa și a plecat cu el când a răspuns chemării misionare de a merge în Macedonia. Din acel moment, Luca a fost de multe ori cu Pavel, cu excepția unei șederi de lungă durată în Filipii, consemnată în Fapte 16:40-20:5. Credințioșia lui Luca este prezentată în mod deosebit în Fapte 27:1, unde i se alătură lui Pavel în periculoasa călătorie spre Roma.

Cred că, dintre toți cei din Noul Testament, pe Luca aș vrea să-l cunosc. La un moment dat am crezut că voi fi medic, așa că mereu m-a intrigat. Sunt mai multe lucruri care îl fac foarte potrivit, după părerea mea, pentru a scrie una din evangheliile. Primul motiv este personal. În Fapte 16, Luca începe să vorbească despre „noi.” Dintr-o dată, el apare în imagine, nu rămâne doar un povestitor detașat. Face parte dintre cei care s-au implicat nemijlocit în acțiune, având șansa de a cunoaște direct creștinismul primar. Acesta cred că e un lucru captivant. Al doilea este faptul că a fost medic. Gândindu-mă la efortul pe care l-am depus pentru a deveni eu însumi medic, știu că e genul de persoană care vrea să obțină un diagnostic corect. Medicii au grijă să obțină informații corecte, vor detalii precise, deoarece concluziile pe care le trag vor fi pentru binele pacientului. Probabil că al treilea lucru care mă frapează la Luca este perspectiva pe care a avut-o călătorind în lumea greco-romană. Perspectiva sa asupra narațiunii evangheliei nici măcar nu se limitează la Israel sau Palestina, ci este una globală. Într-o vreme când ne interesează globalizarea evangheliei, îl putem citi pe Luca având o bună înțelegere, deoarece el a avut ocazia în Grecia, în Roma, precum și în alte părți ale lumii greco-romane, a putut vedea cum e aplicat mesajul lui Isus culturii respective.

- Dr. Steve Harper

După ce am discutat despre autorul celei de-a treia evanghelii, să analizăm identitatea cititorilor inițiali ai lui Luca.

CITITORII INIȚIALI

Vom aborda problema cititorilor inițiali ai lui Luca în două moduri. Întâi vom examina dedicația explicită a cărții pentru Teofil, iar apoi vom aborda posibilitatea ca scrierea să fi fost menită unui public mai larg. Să începem cu Teofil, ca prim cititor al lui Luca.

Teofil

Au existat multe discuții de-a lungul timpului cu privire la cine a fost Teofil și la ce se referă Luca în Luca 1:1-4 și Fapte 1:1-2. Cuvântul „Teofil” înseamnă „iubitor de Dumnezeu” și, din acest motiv, mulți s-au gândit că poate Teofil nu a fost o persoană reală, ci îi reprezintă pe destinatarii Evangheliei lui Luca, iubitorii de Dumnezeu din biserică. Desigur, cealaltă posibilitate este ca Teofil să fi fost o persoană. Cei mai mulți cercetători susțin a doua variantă, iar eu sunt de acord cu ea, pentru că Luca îl descrie ca fiind „prea ales,” „*kratista*.” Iar mai târziu folosește tot „*kratista*” când se referă la oficialități romane, la Felix și Agripa. Deci, se pare că pentru Luca termenul făcea referire la o persoană importantă și poate chiar la o persoană importantă din conducerea romană. Mai mult, Luca 1:1-4 pare a fi o dedicație, o dedicație introductivă. Iar lucrările istorice erau adesea dedicate cu acest tip de limbaj unui mecena, cel care a plătit pentru realizarea lucrării. Așadar se încadrează în tiparul cunoscut al dedicațiilor, ceea ce face ca Teofil să fie aproape sigur o persoană reală.

Dr. David Bauer

Prefața lui Luca sugerează că Teofil era mecena, cel care a comandat și i-a susținut financiar scrierea. În Luca 1:3, evanghelistul îi dedică lucrarea „prea alesului Teofil” sau *kratiste Theophile*. Termenul *kratiste* era o expresie de mare cinste, fiind folosit pentru a descrie doar alte două persoane în tot Noul Testament: guvernatorii romani Felix și Festus. Dacă Teofil nu era un oficial roman de rang înalt, cu siguranță era o persoană de mare prestigiu și importanță.

Dar relația dintre Luca și Teofil era mai complexă decât simplul mecenat. Într-un fel, Teofil a fost și elevul lui Luca. În Luca 1:3-4 citim următoarele cuvinte:

... am găsit și eu cu cale, preaalesule Teofile, după ce am făcut cercetări cu de-amănuntul asupra tuturor acestor lucruri de la obârșia lor, să ți le scriu în șir unele după altele, ca să poți cunoaște astfel temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit prin viu grai (Luca 1:3-4).

Teofil știa deja despre Isus. Însă Luca a scris această istorisire complexă și cronologică a vieții lui Isus pentru a-i da încredere în ceea ce fusese învățat.

După ce am văzut că Luca îl menționează explicit pe Teofil ca prim cititor, este util să ne gândim că Luca a scris și pentru un public mai larg.

Publicul larg

Există multe motive să credem că Luca a scris pentru un public mai larg, nu numai pentru Teofil, fiindcă primii creștini aveau obiceiul de a-și da unii altora scrisori și alte scrieri. De exemplu, iată ce scrie Pavel în Coloseni 4:16:

După ce va fi citită această epistolă la voi, faceți așa ca să fie citită și în Biserica laodicenilor; și voi, la rândul vostru, să citiți epistola care vă va veni din Laodiceea (Coloseni 4:16).

Fiindcă primii creștini aveau tendința de a-și da unii altora scrierile pe care le primeau, e rezonabil să presupunem că Teofil ar fi fost gata să dea și altora cărțile scrise de Luca.

Mai mult, caracterul foarte literar al evangheliei sale arată aproape sigur că Luca a avut în vedere și un public mai larg. Stilul nu este cel al unui bilețel privat, destinat unei singure persoane. Cercetarea istorică vastă la care face referire Luca în 1:3 presupune, de asemenea, un public mai extins. În plus, lungimea considerabilă a evangheliei și a Faptelor sugerează că Luca realiza o lucrare importantă menită unui public mai larg. Dar care era acest public mai larg?

Cel mai probabil, Luca scrie în primul rând pentru creștinii neevrei. Spre exemplu, greaca pe care o folosește este specifică acestora. Iar accentul pus pe universalitatea evangheliei împărăției lui Dumnezeu arată că mântuirea e pentru toate națiunile. Desigur, Evanghelia după Luca va fi fost importantă și pentru creștinii evrei, dar n-a fost concepută pentru ei așa cum a fost Evanghelia după Matei.

În general vorbind, Dumnezeu dorește întotdeauna ca întreaga Biblie să fie citită și înțeleasă de tot poporul Lui, de-a lungul istoriei. Dar este important să înțelegem că, atunci când Duhul Sfânt a inspirat anumiți autori să scrie anumite cărți, El a lucrat prin personalitatea și interesele lor individuale. În acest sens, Luca și-a conceput evanghelia pentru a se adresa direct nevoilor lui Teofil și ale altor creștini neevrei din primul secol. Dimpotrivă, publicul contemporan interceptează ce le-a scris Luca lor. Dar, dacă ne gândim la Luca și la publicul său inițial când îi citim evanghelia, suntem mai bine pregătiți ca să înțelegem ce a scris și să aplicăm în viața noastră.

Știind care sunt autorul și cititorii evangheliei, suntem gata să examinăm prilejul scrierii ei.

PRILEJUL

Vom analiza prilejul scrierii Evangheliei după Luca în două moduri. Întâi vom discuta despre data scrierii și apoi vom analiza scopul pentru care scrie Luca. Să începem cu data Evangheliei după Luca.

Data

Cel puțin doi factori indică o dată între anii 65 și 67 d.H. În primul rând, comparațiile dintre Evanghelia după Luca și Evanghelia după Marcu i-au condus pe majoritatea cercetătorilor Noului Testament să fie de acord cu faptul că Evanghelia după Marcu a fost una din sursele de cercetare ale lui Luca. În lecția anterioară despre Marcu am ajuns la concluzia că cea mai veche dată probabilă pentru scrierea sa este 64 d.H. Dacă Luca a folosit Marcu drept sursă, atunci cea mai veche dată probabilă a evangheliei sale trebuie să fie cândva după aceasta, probabil cam prin 65 d.H.

În al doilea rând, cartea Fapte indică o dată nu mai târziu de 69 d.H. și probabil nu mai târziu de anul 67 d.H. Fapte nu înregistrează evenimente importante, precum martiriul lui Pavel, care a avut loc în jurul anului 65 d.H., persecuțiile lui Nero, care s-au încheiat în anul 68 d.H., sau căderea Ierusalimului din anul 70 d.H. Aceste omisiuni semnificative sugerează că Luca a scris Fapte înainte ca aceste evenimente să fi avut loc sau cel puțin înainte de afla despre ele. Potrivit Fapte 1:1, Evanghelia după Luca a fost finalizată înainte de aceasta. Deci Luca și-a terminat evanghelia cel mai probabil până în 67 d.H. Și aproape sigur a terminat-o până în anul 69 d.H., înainte de căderea Ierusalimului.

După ce-am examinat data la care a scris Luca, să trecem la scopul său.

Scopul

În Luca 1:3-4, Luca ne oferă următorul motiv pentru cercetarea și scrierea acestei evanghelii:

... am găsit și eu cu cale, preaalesule Teofile, după ce am făcut cercetări cu de-amănuntul asupra tuturor acestor lucruri de la obârșia lor, să ți le scriu în șir unele după altele, ca să poți cunoaște astfel temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit prin viu grai (Luca 1:3-4).

Luca scrie pentru Teofil și pentru creștinii neevrei ca el, pentru a le a întări proaspăta credință în Isus, Mesia evreu.

În perioada când scria Luca, creștinii neevrei, precum Teofil, se confruntau cu provocări semnificative ale credinței lor, care veneau din cel puțin două surse. În primul rând, persecuția creștinilor din Roma de către Nero a creat o teamă generală că persecuția s-ar putea întinde în tot imperiul. Această teamă i-a determinat pe unii să se îndoiască de afirmația creștină că Isus a adus împărăția lui Dumnezeu.

În al doilea rând, creștinii nu se puteau pune de acord cu privire la poziția convertiților neevrei în biserica majoritar evreiască. Această prejudecată și dezbinare crea îndoieli cu privire la afirmația că Isus a oferit mântuirea fiecărei familii a neamului omenesc.

Ca răspuns la aceste provocări și îndoieli, Luca scrie pentru a-i asigura pe credincioșii neevrei că decizia de a-L urma pe Isus e corectă. El inaugurase cu adevărat împărăția lui Dumnezeu. Creștinii neevrei erau membri cu drepturi depline ai familiei lui Dumnezeu. Dacă îi rămâneau credincioși lui Isus, puteau fi siguri că vor primi toate binecuvântările mântuirii.

După ce am studiat contextul Evangheliei după Luca, să trecem la al doilea subiect major: structura și conținutul ei.

STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL

Vă amintiți din lecțiile anterioare ale acestui ciclu că, la scară mare, toate cele patru evanghelii abordează cronologic viața lui Isus. Dar, la scară mai mică, ele își organizează uneori materialul în funcție de principii diferite. De exemplu, Matei și Marcu își aranjează materialul în funcție de anumite teme, iar Luca își structurează cea mai mare parte din evanghelie în funcție de geografie.

În această lecție, vom împărți Evanghelia după Luca în șase secțiuni: o scurtă prefață în 1:1-4, urmată de cinci grupe principale de întâmplări:

- Prima parte a evangheliei descrie începutul vieții lui Isus și se concentrează pe Iudeea și Iordan, fiind cuprinsă între 1:5-4:13.

- A doua parte este relatarea lucrării lui Isus din Galileea, care se întinde de la 4:14-9:50.

- A treia parte prezintă călătoria lui Isus la Ierusalim, în 9:51-19:27.

- A patra parte este relatarea lucrării lui Isus din Ierusalim și împrejurimi, în 19:28-21:38.

- În final, a cincea și ultima parte a Evangheliei după Luca este relatarea răstignirii și învierii lui Isus din afara Ierusalimului, în 22:1-24:53.

Deoarece am studiat deja prefața evangheliei, ne vom concentra atenția asupra celorlalte cinci părți ale narațiunii, începând cu începutul vieții lui Isus din Luca 1:05-4:13.

ÎNCEPUTUL VIEȚII LUI ISUS

Relatarea lui Luca despre începutul vieții lui Isus începe cu puțin timp înainte de nașterea Lui și cuprinde întreaga Sa viață dinainte de lucrarea Sa publică.

Principala preocupare a lui Luca în aceste capitole este să arăte că Isus e atât Fiul lui Dumnezeu, cât și Fiul lui David, arătând că este complet divin și complet uman. Mai mult, ca Fiul al lui David, Isus era și Mesia sau Hristosul, cel care avea să asigure mântuirea lumii prin aducerea împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

De-a lungul acestei narațiuni, Luca face constant referire la promisiunile lui Dumnezeu din Vechiul Testament, pentru a arăta că El le împlinea prin Isus. Prin urmare, singurul mod de a-I fi credincioși lui Dumnezeu și de a moșteni binecuvântările împărăției era să-L primească pe Isus ca Împărat și Mântuitor.

Aceste capitole pot fi împărțite în patru secțiuni principale: vestirea nașterii lui Ioan Botezătorul și a lui Isus, nașterea și copilăria lor, identificarea lui Isus de către Ioan și două confirmări ale lui Isus ca Fiul al lui Dumnezeu. Să începem cu vestirea nașterilor din Luca 1:5-56.

Vestirea nașterilor

Este semnificativ faptul că Luca își începe evanghelia cu o apariție a îngerului Gabriel. Cu sute de ani înainte, capitolul 9 din Daniel afirma că Gabriel anunțase că exilul lui Israel va dura sute de ani. Atâta timp cât se va afla sub judecata lui Dumnezeu, Israel va fi în robie. Dar în Evanghelia după Luca Gabriel anunță că perioada de judecată se apropie de final.

În Luca 1:5-25, Gabriel prevestește nașterea lui Ioan Botezătorul, vizitându-l pe preotul Zaharia în Iudeea și spunând că soția sa, Elisabeta, care era stearpă, va avea în mod miraculos un fiu. Trebuiau să-l numească pe băiat Ioan. El va fi plin cu Duhul Sfânt de la naștere și va sluji în

duhul marelui profet Ilie, pentru a pregăti calea pentru mântuirea lui Dumnezeu. La început Zaharia se îndoiește de mesajul lui Gabriel, așa că este lăsat mut până la nașterea fiului său.

Luca a asociat vestirea nașterii lui Ioan cu anunțul mai important al lui Gabriel despre nașterea lui Isus din Luca 1:26-38. Gabriel i-a spus Mariei că Dumnezeu va zămisi în mod miraculos un copil în pântecele ei, făcându-L pe Dumnezeu Tatăl copilului. Fiul lui Dumnezeu trebuia numit Isus, adică „Mântuitor.” Mai mult, El va moșteni tronul strămoșului Său David, înseamnând că va fi Mesia, marele Fiu al lui David, care va aduce mântuirea și împărăția veșnică a lui Dumnezeu pe pământ.

Deoarece Maria și Elisabeta erau verișoare, Maria a vizitat-o pe Elisabeta în Iudeea ca să-i spună că e însărcinată cu Fiul lui Dumnezeu. Citim despre această vizită în Luca 1:39-56. Când Maria a salutat-o pe Elisabeta, Ioan a sărit de bucurie în pântecele mamei sale, iar aceasta s-a umplut imediat cu Duhul Sfânt, astfel încât a înțeles semnificația reacției copilășului ei. Elisabeta a binecuvântat-o pe Maria, numindu-L pe fiul ei Domnul ei. În replică, Maria a cântat celebra ei cântare de laudă din Luca 1:46-55, denumită frecvent Magnificatul, exprimându-și marea bucurie pentru mântuirea care venea prin copilul ei.

Ulterior vestirii nașterilor, Luca pune în paralel nașterea și copilăria lui Ioan cu nașterea și copilăria lui Isus în 1:57- 2:52.

Nașterea și copilăria

Relatarea nașterii și copilăriei lui Ioan o găsim în 1:57-80. El s-a născut din părinți bătrâni. În ziua a opta, când l-au prezentat la templu pentru circumcizie, tatăl său și-a recăpătat glasul. Plin de Duhul Sfânt, Zaharia a prorocit că fiul său va pregăti calea pentru Mesia, marele Fiu al lui David.

Iată cum descrie Zaharia rolul lui Mesia în Luca 1:69-76:

[Dumnezeu] ne-a ridicat o mântuire puternică în casa robului Său David – cum vestise prin gura sfinților Săi proroci care au fost din vechime ... Își aduce aminte de legământul Lui cel sfânt, potrivit jurământului prin care Se jurase părintelui nostru Avraam ... Și tu, pruncule, vei fi chemat proroc al Celui Preaînalt. Căci vei merge înaintea Domnului, ca să pregătești căile Lui (Luca 1:69-76).

În Vechiul Testament, Dumnezeu le făcuse lui Avraam și lui David făgăduințe de mântuire, cu caracter de legământ. Iar Zaharia a profețit că Dumnezeu era pe punctul de a-Și împlini promisiunile și că fiul său, Ioan, era profetul care pregătea calea.

Apoi, în Luca 2:1-52, Luca relatează nașterea și copilăria lui Isus. Există mai multe paralele între această relatare și narațiunea precedentă despre nașterea lui Ioan, dar consemnarea nașterii și copilăriei lui Isus este mult mai amplă și mai amănunțită. Ea începe cu nașterea lui Isus în cetatea lui David, Betleem, menționată în Luca 2:1-20.

Nașterea lui Isus a fost foarte modestă, El născându-se într-un grajd și fiind culcat într-o iesle. Dar anunțul angelic care a proclamat păstorilor nașterea Sa este plin de măreție, după cum citim în 2:10-11:

Nu vă temeți: căci vă aduc o veste bună, care va fi o mare bucurie pentru tot norodul: astăzi, în cetatea lui David, vi S-a născut un Mântuitor, care este Hristos, Domnul (Luca 2:10-11).

Îngerul a proclamat vestea bună sau „evanghelia” că Împăratul mesianic va mântui poporul lui Dumnezeu de judecata lui Dumnezeu.

Acestui mesager îngeresc i s-a alăturat oastea cerească a îngerilor care-I cântau laude lui Dumnezeu pentru nașterea lui Isus. Luca precizează că, în ciuda nașterii Sale umile, fiul Mariei e cu adevărat Mesia și Împăratul ales de Dumnezeu.

Apoi Luca descrie circumcizia și prezentarea lui Isus la templul din Ierusalim în Luca 2:21-40. La templu, Duhul Sfânt l-a umplut și l-a mișcat pe Simeon, precum și pe sfânta prorociță Ana, să anunțe că Isus era Mesia care va aduce mântuirea lumii. Iată lauda lui Simeon din Luca 2:30-32:

Căci au văzut ochii mei mântuirea Ta, pe care ai pregătit-o să fie înaintea tuturor popoarelor, lumina care să lumineze Neamurile și slava poporului Tău, Israel! (Luca 2:30-32).

Lucrul acesta reprezenta împlinirea textului din Isaia 49:6, unde Dumnezeu spusese:

Este prea puțin lucru să fii Robul Meu ca să ridici semințiile lui Iacov și să aduci înapoi rămășițele lui Israel. De aceea, Te pun să fii Lumina neamurilor, ca să duci mântuirea până la marginile pământului (Isaia 49:6).

Prin Simeon, Dumnezeu a descoperit că Isus era Mesia care va aduce mântuirea și slava lui Israel. Mai mult decât atât, el va oferi evanghelia împărăției lui Dumnezeu chiar și neevreilor, astfel încât și aceștia să poată fi mântuiți.

În cele din urmă, Luca revine la tema statutului de fiu al lui Isus, printr-o scurtă relatare despre Isus la templu, în Luca 2:41-52. La vârsta de doisprezece ani, El și-a însoțit părinții de Paște la Ierusalim, dar la plecarea spre casă S-a pierdut de ei. Părinții L-au găsit câteva zile mai târziu în curțile templului, vorbind cu învățătorii. Toți cei de la templu erau uimiți de cunoștințele și înțelepciunea lui Isus. Când Maria L-a muștrat, răspunsul Lui a dovedit cât era de deosebit. Ascultați ce i-a spus Mariei în Luca 2:49:

Oare nu știți că trebuie să fiu în Casa Tatălui Meu? (Luca 2:49)

Templul era casa Tatălui Său pentru că Isus era Fiul lui Dumnezeu.

După relatarea nașterii și copilăriei lui Ioan și Isus, Luca vorbește despre identificarea lui Isus de către Ioan în Luca 3:1-20.

Identificarea lui Isus de către Ioan

În această narațiune, Ioan pregătește calea pentru mântuirea lui Dumnezeu, identificându-L oficial pe Isus ca Mesia. În slujirea sa de propovduire de la Iordan, Ioan proclamă venirea împărăției lui Dumnezeu, îi îndeamnă pe oameni să se pocăiască de păcatele lor și îi botează pe cei care s-au pocăit. Dar când Isus vine la el ca să fie botezat, Ioan Îl identifică drept Mesia și

mărturisește deschis că el nu e vrednic nici măcar să-I dezlege sandalele. Spune că Isus va boteza cu Duhul Sfânt, așa cum era profetizat în texte ale Vechiului Testament, cum ar fi Isaia 44:3 și Ezechiel 39:29. Acest lucru înseamnă că venise veacul de pe urmă al istoriei, timpul când mântuirea lui Dumnezeu avea să se realizeze pe deplin.

Este interesant de observat că în Exodul 19, când israeliții urmau să audă vocea lui Dumnezeu sau când Dumnezeu urma să coboare pe Muntele Sinai, li se spune să-și spele hainele și să se curățească. Astfel, se dovedește că curățirea era un pas pe care poporul trebuia să-l facă pentru a se pregăti pentru venirea sau apariția lui Dumnezeu. Dacă examinăm declarația lui Ioan Botezătorul, el spune de fapt că Dumnezeu va veni prin judecată și că oamenii trebuie să se pregătească prin pocăință și prin botez.

Dr. David Redelings

În evangheliile îl vedem pe Ioan botezând oamenii. Apoi Îl vedem pe Isus că vine să fie botezat de Ioan. De ce să facă asta? Ioan le spunea oamenilor să se pocăiască și să fie pregătiți pentru împărăție. Isus trebuia să Se pocăiască? Firește că nu. El era Fiul fără păcat al lui Dumnezeu. Atunci de ce a fost botezat de Ioan? Este important să înțelegem că botezul lui Ioan este o pregătire pentru venirea împărăției. Chemarea lui la pocăință și credință nu este aceeași lucru cu botezul creștin, deoarece el anunță venirea împărăției și sosirea Împăratului. Ei trebuie să fie pregătiți pentru asta. Când vine să fie botezat de Ioan, Isus vine pentru a-Și începe lucrarea. Botezul este la începutul lucrării lui Isus în evangheliile. El se identifică cu noi – din perspectiva lui Matei – pentru a împlini toată dreptatea. Nu pentru că trebuie să Se pocăiască, nu pentru că e păcătos, ci pentru că Se identifică cu poporul Său. Își începe slujirea publică. El acționează ca reprezentant al nostru în viața Sa, culminând cu moartea, învierea și înălțarea Sa. Acesta este motivul pentru care vine să fie botezat de Ioan, pentru a-Și inaugura lucrarea, pentru a anunța că ceea ce aștepta Ioan se împlinește prin El. El este cel care aduce acum împărăția.

— Dr. Stephen Wellum

După ce am analizat identificarea lui Isus de către Ioan, să trecem la a patra și ultima secțiune a acestei narațiuni: confirmarea lui Isus ca Fiu al lui Dumnezeu din Luca 3:21-4:13.

Confirmări ale Fiului lui Dumnezeu

Luca prezintă trei confirmări ale lui Isus ca Fiu al lui Dumnezeu, începând cu o confirmare divină în 3:21-22. Ascultați descrierea botezului lui Isus din Luca 3:22:

Duhul Sfânt S-a coborât peste El în chip trupesc, ca un porumbel. Și din cer s-a auzit un glas care zicea: „Tu ești Fiul Meu preaiubit: în Tine Îmi găsesc toată plăcerea Mea (Luca 3:22).

La botezul lui Isus, Dumnezeu a confirmat public că Isus este Fiul Său prin apariția vizibilă a Duhului și prin vocea din cer.

Apoi Luca ne oferă o confirmare genealogică a faptului că Isus este Fiul lui Dumnezeu, în 3:23-38.

La fel ca Matei, Luca a trasat genealogia lui Isus prin linia neprihănită de la David și Avraam. Dar, spre deosebire de Matei, el extinde această genealogie pentru a cuprinde linia neprihănită a omenirii până la Adam. Pentru a înțelege semnificația acestei genealogii, să vedem cum se termină în Luca 3:38:

Fiul lui Set, fiul lui Adam, fiul lui Dumnezeu (Luca 3:38).

Luca îl numește pe Adam „fiul lui Dumnezeu” – același titlu dat lui Isus în aceste capitole. Astfel, Luca indică ceva ce alte porțiuni ale Noului Testament spun clar. Ca Fiu al lui Dumnezeu, Isus a fost menit să împlinească scopul primului fiu al lui Dumnezeu, Adam. Sau, cum spune apostolul Pavel în 1 Corinteni 15:45, Isus este „ultimul Adam.” Adam a fost împăratul slujitor al lui Dumnezeu pe pământ, care trebuia să facă voia Lui, dar a eșuat lamentabil. Însă Isus este marele Fiu al lui Dumnezeu, care a reușit acolo unde Adam a eșuat, aducând astfel mântuirea pentru fiecare națiune de pe pământ.

Ultima confirmare a lui Isus ca Fiu al lui Dumnezeu este una personală, a lui Isus Însuși, în Luca 4:1-13.

Aceasta este redarea ispitirii Lui în pustiu. După cum menționează Luca 4:1, Duhul Sfânt L-a umplut pe Isus și L-a condus în pustiu, unde a fost ispitit de Satan. Diavolul l-a ispitit pe Isus să transforme piatra în pâine, să primească autoritatea asupra popoarelor de la diavol și să Se arunce de pe streșina templului. Două dintre aceste ispite încep cu cuvintele batjocoritoare „dacă ești Fiul lui Dumnezeu.” Ca răspuns, Isus respinge ferm toate trei ispitele, citând pasaje din Vechiul Testament, care descriu ce ar trebui să facă un fiu credincios al lui Dumnezeu.

La întâlnirea cu diavolul din pustiu, Isus citează din Biblie din mai multe motive. Mai întâi de toate, parte din ceea ce fac evangheliștii este să-L zugrăvească pe Isus ca adevăratul Fiu al lui Dumnezeu. De aceea, un motiv pentru care-L vedem citând Scripturile este datorat relației sale de legământ cu Dumnezeu. El apelează la Scripturi și le citează pentru a păstra ordinea, pentru a păstra o imagine corectă a autorității Sale în raport cu Tatăl, precum și cu autoritatea limitată a diavolului. Astfel, el spune că omul nu va trăi doar cu pâine, ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu, pentru a-Și reaminti prioritatea relației de legământ, lucru care-L ajută să reziste în fața ispitelor. Dar Îl vedem citând o anumită porțiune a Scripturii, din Deuteronomul 6 – 8 în special, deoarece Moise vorbește acolo despre viața în pustiu a poporului lui Dumnezeu și cum această viață în pustiu a comunității din Exodul a pus la încercare și a scos la iveală ce era în inima lor. Ceea ce se întâmplă aici este un lucru foarte asemănător, un test al filiației, pe care Israelul nu l-a trecut, dar Isus îl trece. Astfel, vedem acest soi de comparație în utilizarea Vechiului Testament de către evangheliști și de Isus în narațiunea ispitirii.

Dr. Greg Perry

Deoarece urmează genealogiei lui Isus, care se termină cu Adam ca fiu al lui Dumnezeu, relatarea ispitirii lui Isus ar trebui privită în contrast cu cea a ispitirii lui Adam din Geneza, capitolul 3. Acolo, diavolul l-a ispitit pe Adam în Grădina Edenului, iar când Adam a păcătuit, Dumnezeu a blestemat creația și a trimis toată omenirea în pustiu. Dimpotrivă, Isus a rezistat ispitei din pustiu, lucru care a confirmat că El e cu adevărat Fiul credincios al lui Dumnezeu, care va duce poporul credincios al lui Dumnezeu înapoi în paradis.

După începuturile lucrării lui Isus din Iudeea și din regiunea Iordanului, următoarea parte a Evangheliei după Luca ne vorbește despre lucrarea din Galileea, în Luca 4:14-9:50.

LUCRAREA LUI ISUS ÎN GALILEEA

În această parte a evangheliei sale, Luca relatează numeroase exemple de manifestare a puterii miraculoase a lui Isus și de predicare a evangheliei, pentru a dovedi că Isus e Mântuitorul uns de Duhul Sfânt, promis în Vechiul Testament.

Narațiunea lui Luca despre lucrarea lui Isus în Galileea poate fi structurată în cinci părți: prima – predica Lui din Nazaret; a doua – învățăturile și minunile; a treia – distincția dintre rolul lui Isus și rolul lui Ioan Botezătorul; a patra – alte învățături și minuni ale lui Isus; a cincea – pregătirea celor doisprezece apostoli pentru slujire. O vom examina pe fiecare, începând cu prima predică a lui Isus în Nazaret, din Luca 4:14-30.

Predica din Nazaret

Toate cele trei evanghelii sinoptice subliniază puterea miraculoasă și proclamarea evangheliei făcută de Isus în timpul lucrării din Galileea. Dar prezentarea lui Luca este diferită de celelalte deoarece el deschide acest stadiu al lucrării lui Isus cu prima predică a Domnului din orașul său natal, Nazaret. Luca spune că Isus era în sinagogă în ziua de sabbat și că I s-a dat sulul lui Isaia. Ca urmare, El a citit Isaia 61:1-2, iar apoi a făcut o proclamație surprinzătoare. Iată ce a citit și a spus în Luca 4:18-21:

„Duhul Domnului este peste Mine, pentru că M-a uns să vestesc săracilor Evanghelia; M-a trimis să tămăduiesc pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc robilor de război slobozirea, și orbilor căpătarea vederii; să dau drumul celor apăsați și să vestesc anul de îndurare al Domnului!“ ... „Astăzi s-au împlinit cuvintele acestea din Scriptură pe care le-ați auzit” (Luca 4:18-21).

Când spune că „astăzi s-au împlinit cuvintele acestea din Scriptură pe care le-ați auzit,” Isus spune că ceea ce Vechiul Testament prevăzuse și așteptase era acum împlinit. Tocmai asta însemna jubileul, ca în al 49-lea sau al 50-lea an, în funcție de modul de calcul, Israelul vechi-testamentar să-i ierte pe oameni de datoriile lor și să le permită să se întoarcă în ținutul lor de baștină, în moștenirea seminției din care făceau parte, pe pământul pe care familia lor îl primise pe vremea lui Moise și Iosua. Dacă considerăm că Exodul e marele și importantul eveniment vechi-testamentar referitor la răscumpărare, trebuie să înțelegem și că Jubileul era o prevedere importantă

a lui Dumnezeu pentru restabilire, întrucât, atâta timp cât trăim într-o lume căzută, răscumpărarea ne va mântui, dar restabilirea face parte din răscumpărarea lui Dumnezeu. Astfel, Isus începe să arate semnele acestui jubileu: eliberarea oamenilor de sub opresiunea demonilor, eliberarea de stigmatizarea socială sau de discriminarea socială. El îi redă lui Dumnezeu, Creatorul și Tatăl lor.

Rev. Michael Glodo

Isaia a prorocit că venirea împărăției lui Dumnezeu va aduce mântuirea întregului popor credincios al lui Dumnezeu, iar Isus a proclamat că acea zi sosise. Acest citat exprimă modelul de bază al lui Luca pentru interpretarea întregii lucrări a lui Isus: Isus era Mesia sau Hristosul, Mântuitorul prorocit de Vechiul Testament, care va manifesta împărăția lui Dumnezeu pe pământ aducând mântuirea poporului Său.

După prezentarea predicii din Nazaret, Luca redă câteva exemple ale puternicelor învățături și minuni ale lui Isus în 4:31-7:17.

Învățături și minuni

În această secțiune, Luca arată că Isus este într-adevăr Mesia deoarece împlinește profeția din Isaia 61:1-2. Isus alungă un duh rău în Luca 4:31-36, vindecă mulți oameni în 4:38-42 și-i cheamă pe ucenicii Petru, Iacov și Ioan în Luca 5:1-11.

În versetele următoare regăsim un model similar, în care vindecarea unui leproș, în 5:12-15, și a unui paralytic, în 5:17-26, sunt urmate de chemarea ucenicului Levi sau Matei, în 5:27-32.

Același model se repetă și în versetele următoare dar, în loc de vindecări, Luca relatează învățăturile lui Isus. În 5:33-39, Isus spune că prezența Sa fizică trebuie să pună capăt postului și să aducă bucurie. În 6:1-11, spune că sabbatul este pentru vindecare și salvarea vieții, iar în 6:12-16 alege doisprezece dintre numeroșii Săi ucenici pentru a deveni apostolii Săi, cu sarcina de a stabili o nouă ordine pentru Israel.

Prin aceste minuni și învățături, Isus a demonstrat că era într-adevăr Mesia cel prorocit de Isaia, întrucât a adus favoarea Domnului sub forma libertății, vindecării și eliberării de opresiune.

Apoi Luca redă o predică destul de lungă a lui Isus, în 6:17-49, numită adesea Predica din câmpie, foarte asemănătoare cu Predica de pe munte din Matei capitolele 5-7.

Unul din cele mai interesante contraste între Matei și Luca este că avem Predica de pe munte în Matei 5-7 și Predica din câmpie în Luca 6. Acest lucru provoacă discuții și dezbateri fără sfârșit. Sunt aceeași cuvântare sau două cuvântări diferite? Cred că trebuie precizate două lucruri. În primul rând, știm că avem de-a face doar cu un mic extras din ceea ce a spus Isus cu acea ocazie. Dacă citim Matei 5-7, avem nevoie de vreo patruzeci de minute ca să citim cu voce tare. Isus vorbește ore în șir, iar învățătura Lui nu poate fi comprimată așa. Ca urmare, avem de-a face cu extrase. Atunci e vorba de aceleași extrase? Cred că da. Un alt lucru interesant este geografia zonei. Chiar după Capernaum există dealuri, astfel încât ne putem gândi că oamenii erau pe un deal, iar Isus ședea jos. Dar, pe de altă parte, dealul

acesta este un povârniș lent de rocă vulcanică, ce coboară de la nouă sute de metri până la nivelul mării. Când îl privești de la distanță, are multe zone pe care le-am numi câmpie. Sunt în pantă și sunt pe un deal. Aș spune că în Predica de pe munte Isus stă pe munte, iar Predica din câmpie e același lucru, e un loc plat. Cred că aici un ultim lucru e fascinant – Luca vrea să ne arate că Isus e accesibil, așa că-L descrie ca fiind pe câmpie, aproape de noi, pe când Matei dorește să-L vedem ca plin de autoritate, Isus pe munte, ca Moise pe muntele Sinai. Astfel, cred că putem avea ambele variante.

Dr. Peter Walker

În Predica din câmpie, Isus a subliniat aceeași inversare a rolurilor prorocită de Isaia. Cei săraci vor fi binecuvântați, flămânzii vor fi săturați, cei ce plâng vor râde, iar Dumnezeu îi va binecuvânta pe cei neajutorați. Dar vestea bună merge chiar mai departe. Isus i-a chemat pe cei binecuvântați să-L urmeze și să trăiască după standardele și valorile împărăției lui Dumnezeu, care sunt adesea foarte diferite de standardele pământești. De exemplu, i-a chemat să-i iubească pe străini și chiar pe dușmani, spre deosebire de valorile lumești care ne spun să-i privim cu precauție pe străini și să ne urâm dușmanii. Deci mesajul împărăției nu este doar unul de binecuvântare, ci și unul de responsabilitate etică.

După Predica din câmpie, Luca încheie această secțiune cu alte dovezi că Isus împlinește profeției lui Isaia: l-a vindecat pe robul unui centurion în Luca 7:1-10 și l-a înviat pe fiul mort al unei văduve din Nain în 7:11-16.

Următoarea relatare privind lucrarea lui Isus din Galileea constă într-o serie de relatări care gravitează în jurul lui Ioan Botezătorul, în Luca 7:18-50.

Ioan Botezătorul

După ce Ioan Botezătorul a fost închis, a trimis niște ucenici să-L întrebe pe Isus dacă e într-adevăr Mesia. Isus a răspuns amintindu-le ce făcuse. Minunile și propovăduirea lui Isus împlineau în mod clar profețiile din Isaia 61:1-2 și, prin urmare, dovedeau că e într-adevăr Mesia. Iată ce le spune Isus mesagerilor lui Ioan în Luca 7:22:

Duceți-vă de spuneți lui Ioan ce ați văzut și auzit: orbii văd, șchiopii umblă, leproșii sunt curățați, surzii aud, morții învie, și săracilor li se propovăduiește Evanghelia (Luca 7:22).

Isus continuă, afirmând că Ioan e cel mai mare dintre profeți, dar nici măcar el nu se poate compara cu cea mai neînsemnată persoană din împărăția lui Dumnezeu. Luca punctează acest lucru în 7:47-50, explicând că Isus a iertat păcatul femeii imorale care i-a spălat picioarele. Ioan botezase oamenii în pocăință, ca un apel la iertarea lui Dumnezeu, dar Isus adusese împărăția în viața prezentă a oamenilor, iertându-i pe păcătoși, vindecându-i pe bolnavi și predicând evanghelia săracilor.

După relatările care gravitează în jurul lui Ioan Botezătorul, Luca menționează alte învățături și minuni ale lui Isus în Luca 8:1-56.

Alte învățături și minuni

În aceste învățături și minuni, Isus se axează pe vestea bună a împărăției. Pilda semănătorului din Luca 8:1-15 și cea a sfeșnicului din Luca 8:16-18 descriu importanța credinței și ascultării, ca răspuns la mesajul împărăției. El repetă aceleași teme în Luca 8:19-21, unde spune că adevărata Sa familie sunt cei care aud și împlinesc cuvântul lui Dumnezeu.

Apoi, în 8:22-56, Luca consemnează mai multe minuni care confirmă și demonstrează mântuirea adusă de Isus: El liniștește furtuna, scoate un demon, vindecă o femeie bolnavă și înviază o fată din morți.

Luca încheie relatarea lucrării lui Isus din Galileea menționând pregătirea celor doisprezece apostoli pentru slujire în Luca 9:1-50.

Pregătirea celor doisprezece apostoli

Mai întâi, în Luca 9:1-9 Isus îi trimite pe cei doisprezece apostoli să vindece și să predice evanghelia. Erau aceiași oameni pe care îi pusese deoparte în Luca 6. Apoi Își arată puterea hrănind 5000 de oameni, în 9:10-17, învățându-și apostolii să aibă încredere în puterea și purtarea Sa de grijă. Această pregătire culminează cu Luca 9:18-27, unde apostolii mărturisesc că Isus este Mesia cel așteptat, sau Hristosul.

Luca încheie această secțiune cu câteva istorisiri în care Isus continuă să-i pregătească pe apostoli pentru slujire, în special pentru cea ulterioară înălțării Sale la cer. Isus Se schimbă la față înaintea lui Petru, Iacov și Ioan în Luca 9:28-36, unde Tatăl vorbește din cer, pentru a le verifica dedicarea față de Isus. Apoi Isus face o exorcizare extrem de dificilă în 9:37-45 și dă învățatură despre măreția în împărăție în 9:46-50. În toate aceste relatări, Isus îi pregătește pe ucenici să-I recunoască autoritatea, să se bazeze pe puterea Lui și să slujească cu smerenie, în numele Său, așa încât să devină lideri eficace ai lucrării Lui pe pământ.

După lucrarea din Galileea, următoarea parte a Evangheliei după Luca descrie drumul lui Isus la Ierusalim, care apare în 9:51-19:27.

DRUMUL LUI ISUS LA IERUSALIM

În această secțiune, Luca menționează de cinci ori hotărârea lui Isus de a merge la Ierusalim: în 9:51, 13:22, 17:11, 18:31 și 19:28. Pentru exemplificare, să citim Luca 18:31-32:

Isus a luat cu Sine pe cei doisprezece și le-a zis: „Iată că ne suim la Ierusalim, și tot ce a fost scris prin proroci despre Fiul omului se va împlini. Căci va fi dat în mâna Neamurilor; Îl vor batjocori, Îl vor ocări, Îl vor scuipa” (Luca 18:31-32).

Prin acest tip de pasaje, Luca arată clar că Isus era dedicat planului lui Dumnezeu de a-Și mântui poporul, chiar dacă trebuia să moară în Ierusalim.

Vom împărți descrierea călătoriei la Ierusalim în patru părți principale: prima, învățătura lui Isus cu privire la natura uceniciei; a doua, relatările privitoare la conflictul în creștere dintre Isus și adversarii Săi; a treia, învățătura lui Isus cu privire la prețul uceniciei; și a patra, dedicarea

lui Isus pentru planul lui Dumnezeu de a-Și mântui poporul. Să începem cu natura uceniciei din Luca 9:51-11:13.

Natura uceniciei

Angajamentul lui Isus de a zidi împărăția lui Dumnezeu și a-Și mântui poporul L-a determinat să aleagă și să instruiască apostoli pentru conducere prin slujire. În Luca 9:51-10:24, El i-a învățat cum să evanghelizeze și i-a avertizat că vor avea o viață dificilă, dar i-a și împuternicit prin Duhul Sfânt. După această pregătire, i-a trimis să predice evanghelia în cetățile în care avea de gând să meargă.

După aceea, în Luca 10:25-11:13, Isus le-a oferit o perspectivă largă asupra lumii, dându-le învățătura despre trei teme legate de ucenicie: iubirea aproapelui, iubirea de Dumnezeu, și rugăciune.

Începe în Luca 10:27, rezumând învățătura despre iubire în felul următor:

„Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu toată puterea ta și cu tot cugetul tău; și pe aproapele tău ca pe tine însuși“ (Luca 10:27).

Aici Isus citează Deuteronomul 6:5 și Leviticul 19:18, pentru a arăta că toată legea Vechiului Testament ne învață cum să-L iubim pe Dumnezeu și pe aproapele nostru.

Următoarele două paragrafe ilustrează cele două părți ale acestei legi a iubirii. Pilda „Bunului samaritean” din Luca 10:29-37 ilustrează cum să ne iubim aproapele. Aceasta este binecunoscuta poveste a samariteanului care-și arată iubirea față de aproapele israelit rănit, chiar dacă între cele două grupuri etnice existau tensiuni. Apoi, în Luca 10:38-42, întâlnirea lui Isus cu Maria ne oferă un exemplu despre cum să-L iubim pe Dumnezeu. Stând la picioarele lui Isus și ascultându-I învățătura, Maria ne arată că ar trebui să-L iubim pe Dumnezeu punându-l pe primul loc în viața noastră și ascultându-L.

Isus încheie instruirea apostolilor cu învățătura despre rugăciune din Luca 11:1-13, în care îi învață să se roage sincer și stăruitor pentru darurile și binecuvântările împărăției lui Dumnezeu.

Rugăciunea este foarte importantă pentru creștin. A fost o parte importantă a vieții lui Isus și-i putem vedea importanța prin exemplul vieții Lui.

Observăm că, cu cât avea mai mult de lucru, cu atât Se ruga mai mult și căuta puterea lui Dumnezeu în timp ce Se odihnea. El Își dădea seama că are nevoie de comuniunea consecventă cu Tatăl pentru a Se reînnoi spiritual. S-a rugat toată noaptea înainte de a-i alege pe cei doisprezece ucenici, știind că unul dintre ei Îl va trăda. De fapt, când Și-a ales ucenicii, avea privirea îndreptată către cruce. Acesta e unul din motivele importante pentru care a petrecut toată noaptea rugându-Se înainte de a realiza această lucrare foarte importantă. Viața de rugăciune a lui Isus este un exemplu pentru noi. Mai târziu, când ucenicii s-au întors cu bucurie datorită lucrărilor minunate pe care le făcuseră, Isus L-a lăudat pe Tatăl, spunând: „Tată, Doamne al cerului și al pământului, Te laud pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți și pricepuți, și le-ai descoperit pruncilor.” Isus L-a lăudat pe Tatăl, de aceea și

noi ar trebui să-L lăudăm. Dacă chiar și Isus a trebuit să Se roage și să aducă laudă, noi cu atât mai mult. Înainte de a fi arestat, S-a rugat cu stăruință în Grădina Ghetsimani, spunând în final: „Tată, dacă voiești, depărtează paharul acesta de la Mine! Totuși facă-se nu voia Mea, ci a Ta.” Deci vedem că Isus era supus total Tatălui. S-a rugat datorită relației Sale cu Tatăl și a vrut să ducă la capăt planul de mântuire a omenirii. Exemplul Său ne învață că, în calitate de copii ai lui Dumnezeu, rugăciunea și supunerea față de voia Tatălui sunt esențiale pentru viața noastră.

Dr. Peter Chow, traducere

Aș spune că principalul motiv al importanței rugăciunii pentru creștini este că, de fiecare dată când ne rugăm, aceasta e o expresie a credinței noastre în Hristos, odihna noastră în evanghelie. Singurul motiv pentru care ne putem ruga este moartea lui Isus pentru păcatele noastre; Isus ne-a dat acces înaintea tronului lui Dumnezeu. Ne putem apropia cu îndrăzneală de tronul harului, în rugăciune, pentru că Isus a deschis calea ca să ajungem acolo. Astfel, primul motiv pentru care ne rugăm este că rugăciunea e un exercițiu al evangheliei. Al doilea motiv este faptul că rugăciunea e o expresie continuă a dependenței noastre de Dumnezeu pentru toate. Venim la Tatăl nostru căruia Îi place să-Și binecuvânteze copiii, cerându-I pâinea cea de toate zilele. De asemenea, rugăciunea este o modalitate de a ne închina lui Dumnezeu, de a-L slăvi, de a-L adora și de a avea comuniune cu El. Biblia vorbește despre realitatea faptului că, atunci când ne rugăm permanent, umblăm cu sentimentul zilnic al prezenței lui Dumnezeu, fiind conștienți că El este Dumnezeu și că are importanță în viața noastră.

Dr. K. Erik Thoennes

John Wesley a spus că rugăciunea este marele mijloc de a te apropia de Dumnezeu, principalul mijloc al harului. De fapt, dacă studiezi istoria creștinismului, citirea Scripturii și rugăciunea sunt cele două discipline spirituale principale. Cred că motivul pentru care rugăciunea e atât de importantă este că ea creează tocmai acel gen de relație cu Dumnezeu pe care creștinismul e menit să o promoveze. Când ne rugăm, vorbim cu Dumnezeu, ascultând ce vrea să ne spună și răspunzând la ceea ce auzim. Aceasta este baza relației. Și asta e ceea ce vrea Dumnezeu pentru noi, să avem o relație. Ajungi înapoi la Geneza, unde Dumnezeu Se plimbă în grădină și-i caută pe Adam și Eva pentru a avea părtășie cu ei. Rugăciunea devine modul nostru de a umbla și a vorbi cu Dumnezeu. Există un imn vechi care sună așa: „El Se plimbă cu mine, vorbește cu mine și-mi spune că sunt al Lui.” Ce vreau să spun e că, prin rugăciune, ajungi la esența creștinismului, întrucât rugăciunea este relațională.

Dr. Steve Harper

După învățătura lui Isus despre natura uceniciei, Luca scoate în evidență amplificarea conflictului dintre Isus și liderii evrei în 11:14-15:32.

Amplificarea conflictului

Pe parcursul acestei părți a călătoriei Sale, Isus i-a antagonizat intenționat pe liderii evrei din cel puțin trei motive. În primul rând, a vrut să-i mustre pentru felul necorespunzător în care conduceau poporul lui Dumnezeu. Apoi a vrut să-i cheme pe oameni în împărăția Sa. Și, în fine, a vrut ca ei să-L răstignească în Ierusalim, astfel încât să poată face ispășirea păcatelor poporului Său și să devină Împăratul lor drept răsplătă.

De exemplu, în Luca 11:14-28, evreii au afirmat că Isus e „domnul dracilor,” la care El le-a răspuns, în versetele 29-53, condamnându-le răutatea și rostind vaiurile la adresa lor.

În Luca 12:1-3, Isus a avertizat mulțimile să nu fie ipocriți, ca fariseii. În versetele 4-21, El a atacat practicile sinagogilor evreiești, ale conducătorilor și ale autorităților. În versetele 22-32 a subliniat că Dumnezeu va împlini nevoile tuturor celor care caută împărăția lui Dumnezeu, așa că nu era nevoie să umble după bogăția lumească, cum făcea conducerea evreiască. În versetele 33-59 Isus a avertizat că ucenicii Lui vor intra cu siguranță în conflict cu cei care nu acceptă împărăția lui Dumnezeu.

În Luca 13:1-9, a continuat să-i antagonizeze pe liderii evrei, chemând întregul Israel să se pocăiască de păcate. Apoi, în versetele 10-17, a amplificat conflictul prin vindecarea unei femei infirme în ziua de sabbat, lucru care l-a înfuriat extrem de tare pe mai-marele sinagogii. Iar în versetele 18-30 le-a spus că în împărăția lui Dumnezeu nu vor intra mulți dintre cei care credeau că vor fi primiți, condamnându-i clar pe conducătorii evrei și pe cei care-i urmau. În cele din urmă, în versetele 31-35, Luca a descris amplificarea tensiunii dintre Isus și Irod, care plănuia acum să-L omoare.

În Luca 14, Isus a provocat și mai mult conducerea iudaică. În versetele 1-24 a vindecat un om în ziua de sabbat și apoi a criticat valorile lumești ale liderilor evrei – sugerând chiar că niciunul dintre ei nu va moșteni împărăția lui Dumnezeu. Apoi, în versetele 25-34, Isus i-a atenționat pe ucenici că ar putea pierde totul în această viață ca urmare a adversității pe care o vor întâmpina din partea împotrivorilor Săi.

După introducerea din 15:1-2, Isus amplifică și mai mult conflictul cu liderii evrei prin pildele despre lucrurile pierdute: oaia pierdută, moneda pierdută și fiul pierdut. În fiecare povestire, Isus Își cheamă poporul să respingă exclusivitatea ipocrită a fariseilor și învățătorilor legii și să se bucure atunci când Dumnezeu Își găsește copiii în mijlocul păcătoșilor pierduți ai lumii.

După prezentarea învățăturii lui Isus despre natura uceniciei și amplificării conflictului cu liderii evrei, Luca axează relatarea călătoriei lui Isus către Ierusalim pe prețul uceniciei, în 16:1-18:30.

Prețul uceniciei

Isus dorea ca ucenicii să înțeleagă că viața lor în împărăția Sa va fi modelată după a Lui. Vor fi persecutați de liderii lumești și se vor lupta pentru a-I rămâne credincioși lui Dumnezeu. În 16:1-17:10 îi învață că ucenicia implică să socotim tot ce avem ca fiind al lui Dumnezeu, fiindu-

ne încredințat spre administrare, pentru a fi utilizat în întregime pentru scopurile Lui. De asemenea, El avertizează că binecuvântările pământești pot fi o piatră de poticnire, chiar împiedicându-i pe cei bogați să recunoască și să primească evanghelia adevărată. În cele din urmă, El încurajează credința și pocăința, asigurându-ne că, oricât de mult bine am face, tot nu facem cât ne cere Dumnezeu.

În 17:11-18:8, S-a concentrat pe judecata finală a acestei lumi. Lucrurile bune pe care le primim în această viață, inclusiv sănătate, bunuri și dreptate, ar trebui să ne facă să vedem bunătatea lui Dumnezeu și ar trebui să ne rugăm să ne binecuvânteze cu ele în această viață. Dar ele tot vor pieri la judecata finală. Adevărata bogăție, sănătate și dreptate vin doar ca recompense în împărăția veșnică a lui Dumnezeu, așa că acolo ar trebui să ne fie speranța.

Isus încheie această secțiune în Luca 18:9-30 în armonie cu aceste idei, subliniind necesitatea smereniei, fiindcă numai cei smeriți vor primi iertarea și binecuvântarea lui Dumnezeu și vor moșteni viața veșnică.

Luca încheie relatarea călătoriei lui Isus către Ierusalim subliniind dedicarea Lui pentru planul lui Dumnezeu de a-Și mântui poporul, în Luca 18:31-19:27.

Dedicarea lui Isus

Primul mod în care Isus Își arată dedicarea față de planul lui Dumnezeu este prin prevestirea propriei morți în Luca 18:31-34. Isus știa că trebuia să moară pentru a-Și mântui poporul și era decis să împlinească planul Tatălui Său.

După aceea, Își arată dedicarea față de planul de mântuire al lui Dumnezeu prin binecuvântarea celor pe care venise să-i mântuiască, cum ar fi orbul vindecat în Luca 18:35-43 și vameșul Zacheu, pe care l-a chemat în Luca 19:1-10. Acești oameni erau de regulă respinși de societate. Dar, în conformitate cu promisiunile din Isaia 61:1-2, ei urmau să primească o mare moștenire în împărăția lui Dumnezeu, după cum a afirmat Isus despre Zacheu în Luca 19:9-10:

**Astăzi a intrat mântuirea în casa aceasta, căci și el este fiul lui Avraam.
Pentru că Fiul omului a venit să caute și să mântuiască ce era pierdut (Luca 19:9-10).**

În cele din urmă, în Luca 19:11-27 Isus a spus pilda slujitorilor împăratului, cărora acesta le încredințează banii Săi cât este plecat. Această pildă a demonstrat că, dacă vrem o moștenire în împărăția lui Dumnezeu, trebuie să fim dedicați planului lui Dumnezeu la fel ca Isus.

După descrierea călătoriei lui Isus spre Ierusalim, Luca trece la relatarea lucrării Lui din Ierusalim. Aceasta este a cincea parte a evangheliei lui și ține de la 19:28 la 21:38.

LUCRAREA LUI ISUS ÎN IERUSALIM ȘI ÎMPREJURIMI

Relatarea lui Luca despre lucrarea lui Isus din Ierusalim începe în 19:28-44, cu intrarea lui Isus în Ierusalim în mijlocul strigătelor și laudelor mulțimilor.

După intrarea în cetate, prima acțiune a lui Isus a fost să curețe templul, dându-i afară pe negustori, fapt ce apare în Luca 19:45-46. Această curățare condamna practicile păcătoase care stricaseră închinarea și viața evreiască și, prin aceasta, i-a ofensat profund pe liderii iudei.

Avem nevoie de contextul istoric vechi-testamentar pentru a înțelege acțiunea lui Isus de curățare a templului, la fel cum avem nevoie de el ca să înțelegem multe învățături din Noul Testament. Trebuie să mergem la Vechiul Testament. Capitolul 8 al cărții 1 Împărați consemnează dedicarea templului. Templul fusese construit pe parcursul multor ani. Când a fost terminat, împăratul Solomon și israeliții au venit să-l dedice. Împăratul Solomon s-a rugat: „Binevoiește și ascultă cererea robului Tău și a poporului Tău, Israel, când se vor ruga în locul acesta! Ascultă-i din locul locuinței Tale, din ceruri, ascultă-i și iartă-i!” În plus, împăratul Solomon s-a rugat și ca, atunci când străinii care auzeau de marele nume al lui Dumnezeu veneau dintr-o țară îndepărtată pentru a se ruga înspre templu, El să le asculte rugăciunile, astfel încât toți oamenii de pe pământ să cunoască numele lui Dumnezeu, să se teamă de El și să știe că templul a fost construit pentru numele lui Dumnezeu. Pe vremea lui Isus, autoritățile religioase făcuseră din templu o peșteră de tâlhari, dezonorând astfel numele lui Dumnezeu, deoarece templul era asociat numelui Lui. Mai mult, curățirea templului a avut o semnificație simbolică. Templul arăta către Isus, pentru că El este templul adevărat și definitiv. Isus este realitatea templului pentru toate națiunile care vin să se roage, întrucât ne rugăm Tatălui în numele lui Isus. Deci, dacă înțelegem rolul templului din Vechiul Testament, putem vedea semnificația curățirii templului și legătura sa cu venirea împărăției lui Dumnezeu.

Dr. Peter Chow, traducere

Lucrul care se pare că Îl deranjează cel mai tare pe Isus este faptul că zona templului unde popoarele pot veni ca să fie în prezența Creatorului universului, Curtea Neamurilor, nu-și atinge scoul. Ei nu pot pătrunde în partea interioară a templului, care este numai pentru evrei, dar curtea de afară este pentru popoare, pentru neevrei. Ei pot veni și se pot ruga acolo. Însă vedem că nu e niciun loc pentru rugăciune acolo. Nu e niciun loc pentru neevrei în ceea ce privește adevăratul scop al aceluia spațiu. Așa că Îl vedem pe Isus restaurând templul, restaurând funcția aceluia spațiu, eliberându-l pentru ca popoarele să poată veni să se roage.

Dr. Greg Perry

După cum citim în Luca 19:47-21:38, Isus Și-a petrecut următoarele zile dând învățatură în curțile templului, vorbind despre împărăția lui Dumnezeu. În acest timp, conflictul cu liderii evrei s-a intensificat, El continuând să le condamne practicile, iar ei continuând să-I conteste autoritatea. Iată ce au făcut învățătorii legii și preoții cei mai de seamă în Luca 20:20:

Au început să pândească pe Isus; și au trimis niște iscoditori care se prefăceau că sunt neprihăniți ca să-L prindă cu vorba și să-L dea pe mâna stăpânirii și pe mâna puterii dregătorului (Luca 20:20).

Dar Isus nu a încetat să predice adevărul doar pentru că niște oameni răi încercau să-L prindă în cursă, ci i-a muștrătat pe față. După cum a spus mulțimilor în Luca 20:46-47:

Păziți-vă de cărturari, cărora le place să se plimbe în haine lungi și să le facă lumea plecăciuni prin piețe; ei umblă după scaunele dintâi în sinagogi și după locurile dintâi la ospețe; și casele văduvelor le mănâncă, în timp ce, de ochii lumii, fac rugăciuni lungi. De aceea vor lua o mai mare osândă (Luca 20:46-47).

Pe măsură ce Se apropia de Ierusalim, refuzul Israelului de a-L accepta ca Mesia mântuitor L-a determinat să profetească distrugerea orașului. Dar și această catastrofă era doar o anticipare a unei judecăți mai mari. În ziua de pe urmă, când Isus Se va întoarce în slavă, toți vor da socoteala înaintea Lui. Din acest motiv, Isus Își cheamă ucenicii din toate vremurile să-L asculte cu sârguință și să vegheze atenți la întoarcerea Sa.

După consemnarea lucrării lui Isus din Ierusalim, ajungem la ultima parte a Evangheliei lui Luca: narațiunea răstignirii și învierii lui Isus în afara Ierusalimului, din Luca 22:1-24:53.

RĂSTIGNIREA ȘI ÎNVIEREA LUI ISUS

În această secțiune a evangheliei sale, Luca arată cum a realizat Isus mântuirea poporului Său. El a îndeplinit planul Tatălui ceresc, oferindu-Se pe Sine ca jertfă de ispășire și a fost recompensat cu scaunul de domnie al tatălui său David, așa că El domnește acum peste poporul Său ca Împărat.

Relatarea răstignirii și învierii lui Isus poate fi împărțită în două părți: arestarea, judecata și moartea lui Isus, apoi învierea și înălțarea Sa. Să analizăm întâi arestarea, judecata și moartea Lui din Luca 22:1-23:56.

Arestarea, judecata și moartea

Consemnarea arestării, judecății și morții lui Isus începe în 22:1-6, cu complotul pentru vânzarea lui Isus. Apoi, în timpul ultimei cine, menționată în versetele 7-38, Isus a prorocit trădarea lui Iuda, precum și faptul că Petru va nega că L-a urmat. Dar, în mijlocul acestor previziuni sumbre, Și-a asigurat ucenicii de locul lor în împărăția Sa și de faptul că El e stăpân asupra tuturor acestor evenimente.

După ultima cină găsim rugăciunea lui Isus de pe Muntele Măslinilor, din Luca 22:39-46. Isus trece printr-un mare chin în timpul acestei rugăciuni, după cum vedem din faptul că transpiră sânge și din dorința ca Tatăl să-I permită să evite răstignirea, dacă e posibil. Cu toate acestea, încrederea Sa puternică în Tatăl ceresc nu S-a clătinat deloc, cum nu S-a clătinat nici dedicarea Sa față de planul Tatălui.

Arestarea lui Isus din Luca 22:47-53 declanșează evenimentele care duc la lepădarea lui Petru (versetele 54-62), precum și la judecata lui Isus înaintea liderilor evrei, a lui Pilat și a lui Irod (22:63-23:25). Atât Irod, cât și Pilat L-au găsit nevinovat de orice crimă împotriva Romei, care ar fi meritat moartea. Cu toate acestea, Pilat a cedat în fața presiunii liderilor evrei și a mulțimii și L-a condamnat pe nevinovatul Isus să fie răstignit.

Când citesc evangheliile, oamenii sunt uneori nedumeriți de reacția mulțimilor la judecata și moartea lui Isus. Când e în fața lui Pilat, mulțimile Îi cer moartea și eliberarea lui Baraba. Unul din răspunsuri e că trebuie să

ținem cont de profunzimea păcatului omenesc, că oamenii sunt foarte păcătoși și înclinați spre nedreptate. Și suntem înclinați să ne lăsăm duși de val și să facem răul doar pentru că la momentul respectiv pare a fi ceea ce ne face să ne simțim cel mai bine sau să ne simțim populari – sau pur și simplu suntem duși de val și facem ce este rău. Probabil că la judecata lui Isus a avut loc ceva de felul acesta. Cred că un alt lucru de reținut e că în mulțimile de acolo mulți erau de acord cu fariseii, fiind foarte porniți împotriva lui Isus. Preoții cei mai de seamă, care se temeau de Isus – se temeau că romanii le-ar putea lua puterea și că vor avea probleme cu ei din punct de vedere politic dacă nu făceau ceva cu Isus. Deci, pe de-o parte, observăm acțiunile lor pline de lașitate. Îi observăm pe farisei, care nu erau lipsiți de curaj, dar ale căror acțiuni erau greșite din punct de vedere teologic când I se împotriveau lui Isus și voiau să scape de El. Astfel, mulțimile adunate acolo nu erau formate din toți oamenii, ci erau un grup de oameni care probabil că erau de acord cu cei care I se împotriveau lui Isus. Este foarte important să ne amintim că toți primii creștini, din primele zile ale bisericii, au fost evrei, că apostolii au fost evrei, că Isus Însuși a fost evreu și că au fost mulți evrei care înclinau către Isus. Iar cei care I-au cerut cu voce tare moartea pe cruce erau, probabil, un mic grup dintre cei cu care Isus intrase în contact în timpul slujirii Sale.

Dr. Frank Thielman

Interesant este că povestirea lui Luca despre arestarea și procesele lui Isus nu se concentrează asupra morții Lui iminente, ci asupra identificării Lui ca Hristos. Iată un schimb de replici între Isus și liderii evrei din Luca 22:67-70:

„Dacă ești Tu Hristosul, spune-ne!” Isus le-a răspuns: „Dacă vă voi spune, nu veți crede; și dacă vă voi întreba, nu-Mi veți răspunde, nici nu-Mi veți da drumul. De acum încolo, Fiul omului va șede la dreapta puterii lui Dumnezeu.” Toți au zis: „Ești Tu, dar, Fiul lui Dumnezeu?” Și El le-a răspuns: „Așa cum o spuneți; da, sunt” (Luca 22:67-70).

În acest pasaj, Isus S-a identificat ca Hristos, Fiul Omului și Fiul lui Dumnezeu. Toți acești termeni se referă la faptul că El era Mesia cel profețit în Vechiul Testament.

După procese, răstignirea lui Isus este descrisă în Luca 23:26-49. În versetele 43 și 46 Luca citează de două ori cuvinte rostite de Isus pe cruce, pe care niciunul din ceilalți evangheliști nu le-au păstrat pentru noi. Aceste cuvinte subliniază două din ideile repetate de Luca în evanghelia sa: prima, că Isus era plin de compasiune pentru cei neajutorați, și a doua, că Isus avea încredere în Tatăl Său, care era stăpân peste toate aceste evenimente. În Luca 23:43, Isus îi răspunde cu compasiune tâlharului de pe crucea de lângă El, de pe cruce, mângâindu-l cu aceste cuvinte:

Adevărat îți spun că astăzi vei fi cu Mine în rai (Luca 23:43).

Iar în versetul 46 Isus strigă cu încredere către Tatăl Său:

Tată, în mâinile Tale Îmi încredințez duhul (Luca 23:46).

Luca a arătat clar că, în momentele finale, Domnul era plin de compasiune pentru alții și de încredere în Tatăl. Apoi, în Luca 23:50-56, descrie înmormântarea lui Isus într-un mormânt săpat în stâncă, trupul Său fiind nepregătit pentru îngropare deoarece începea sabbatul.

Nu este greu să observăm că cititorii persecutați ai lui Luca se puteau identifica cu suferințele lui Isus. Indiferent ce persecuție ar fi îndurat, Isus îndurase mai rău. Și, mai mult decât atât, El o făcuse pentru ei. Dacă Domnul lor fusese dispus să sufere și chiar să moară de dragul lor, cu siguranță că și ei ar trebui să fie gata să sufere și să moară pentru El. Dar asta nu era o simplă datorie. Așa cum Isus a fost răsplătit pentru ascultarea și suferința Sa, și cei ce-L ascultă vor fi răsplățiți pentru suferința lor.

În cele din urmă, după relatarea arestării, judecării și morții lui Isus, Luca își încheie evanghelia cu descrierea învierii și înălțării lui Isus în 24:1-53.

Învierea și înălțarea

În 24:1-12, Luca a consemnat descoperirea mormântului gol al lui Isus, mesagerul angelic și necredința uluită a ucenicilor Lui. Isus înviase din morți, exact așa cum prevestise. Învinsese moartea pentru Sine Însuși și pentru toți cei care au credință în el.

Luca 24:13-35 redă ce s-a întâmplat mai târziu în aceeași zi, când Isus S-a alăturat celor doi ucenici pe drumul spre Emaus. I-a învățat să citească Vechiul Testament în lumina lucrării și învierii Sale. Tot ce consemnase Biblia vreodată indica spre Isus și misiunea Sa mântuitoare.

Apoi, în Luca 24:36-49, Isus S-a arătat ucenicilor și i-a încurajat să depună mărturie despre aceste evenimente. Le-a spus să-I continue misiunea vestind tuturor popoarelor vestea cea bună a pocăinței și iertării. Apoi Luca pregătește scena pentru al doilea volum al scrierilor lui, cartea Fapte, consemnând promisiunea lui Isus de a trimite Duhul Sfânt, care să le dea puterea de a împlini această sarcină.

Luca și-a încheiat evanghelia în 24:50-53 cu înălțarea trupeză a lui Isus la cer. Ca reacție la acest miracol, ucenicii s-au închinat, s-au bucurat și L-au lăudat pe Dumnezeu. Vestea cea bună de mare bucurie pe care o adusese îngerul în Luca 2:10 se împlinise în sfârșit pentru poporul lui Dumnezeu. Isus, Domnul cel viu, biruitor, era Mântuitorul lor.

Luca a scris pentru a-i asigura pe credincioșii neevrei că, urmându-L pe Isus, făcuseră alegerea corectă. Prin structura și conținutul evangheliei sale, Luca a demonstrat că fiecare aspect al vieții lui Isus a făcut parte din planul lui Dumnezeu de a-Și stabili împărăția. El era Fiul lui Dumnezeu și Fiul lui David, care venise să împlinească profețiile de mântuire ale lui Isaia. Isus a fost o forță de nestăvilire a harului și îndurării, care avea să aducă toate popoarele sub domnia Lui. El inaugurasă cu adevărat împărăția lui Dumnezeu. El oferea cu adevărat mântuirea tuturor familiilor neamului omenesc. Și îi mântuia cu adevărat pe toți cei care-I erau credincioși.

După ce am analizat contextul, structura și conținutul Evangheliei după Luca, suntem gata să abordăm ultimul subiect principal. În această secțiune a lecției vom explora unele dintre temele principale subliniate de Luca.

TEME PRINCIPALE

În general, putem spune că toate cele trei evanghelii sinoptice – Matei, Marcu și Luca – au aceeași temă centrală: Isus este Hristosul care aduce împărăția lui Dumnezeu. Dar fiecare dintre ele abordează diferit această noțiune centrală. Așadar, în timp ce vom explora această idee în Evanghelia după Luca, ne vom concentra pe descrierea pe care o face Luca împărăției lui Dumnezeu ca mântuire.

Luca a folosit cuvintele a mântui, mântuire și mântuitor de cel puțin 25 de ori – mai des decât oricare din ceilalți evangheliști. El a subliniat starea noastră disperată fără Hristos și nevoia noastră de a fi salvați. Ne-a învățat că împărăția lui Dumnezeu este cea mai mare mântuire a noastră.

Termenul mântuire este adânc înrădăcinat în speranțele mesianice ale Vechiului Testament. O putem defini ca eliberare de sub tirania răului și de sub judecata lui Dumnezeu împotriva păcatului. În tot Vechiul Testament, și mai ales în profeți, Dumnezeu și-a învățat poporul că în cele din urmă un mesia va aduce mântuirea de efectele păcatului și chiar de prezența acestuia.

În armonie cu accentul pus de Luca pe mântuire, vom structura discuția noastră despre temele principale ale evangheliei sale în trei părți care corespund diferitelor aspecte ale lucrării mântuitoare a lui Hristos. Mai întâi vom analiza cum descrie Luca mântuirea personală, apoi vom examina portretizarea lui Dumnezeu ca Mântuitorul nostru și, în fine, vom explora tipurile de oameni care sunt mântuiți. Să începem cu descrierea mântuirii făcută de Luca.

DESCRIEREA MÂNTUIRII

În toată evanghelia sa, Luca a arătat că mântuirea personală este în primul rând o chestiune de schimbare a situației oamenilor. Ea transformă oamenii și poziția lor în fața lui Dumnezeu și le schimbă soarta, făcându-i ființe binecuvântate, nu blestamate.

Toți ne naștem păcătoși. Ca rezultat, suntem condamnați de Dumnezeu și ne îndreptăm spre distrugere veșnică. Dar evanghelia ne oferă iertarea de păcate, așa încât Dumnezeu nu mai are motiv să ne condamne. După cum arată deseori Luca, mântuirea aduce pacea între noi și Dumnezeu. Și, cu noul nostru statut favorizat, primim binecuvântări veșnice în împărăția lui Dumnezeu, pe care le vom moșteni când Isus Se va întoarce și va desăvârși pământul. Pe acel nou pământ nu va mai fi boală, moarte, invaliditate sau durere. Și, indiferent cum e acum viața noastră, în lumea care va veni vom fi bogați și binecuvântați.

Cititorii Evangheliei lui Luca observă deseori că Isus acordă o atenție deosebită grupurilor lipsite de influență în contextul social al vieții și lucrării Sale: femeile, neevreii, copiii. Cred că există un motiv teologic profund pentru acest lucru, care izvorăște din faptul că Luca înțelege domnia lui Dumnezeu din vremurile de pe urmă prin prisma avantajării celor neputincioși. Și invers – dezavantajarea celor puternici – de fapt o inversare a rolurilor. Sigur, această inversare a rolurilor nu apare doar în evanghelia sau în Noul Testament și nu aparține numai noțiunii de realitate de la sfârșitul vremurilor de gen „împărăția cerurilor este aproape.” Ea se găsește pe tot parcursul revelației biblice. Și în Geneza observăm de multe ori că al

doilea fiu, de exemplu, tinde să fie ales în defavoarea întâiului născut. Invers decât ne așteptăm. Acesta este doar un exemplu de inversare a așteptărilor pe care îl avem în Vechiul Testament, care, în ce-l privește pe Luca, ajunge la apogeu, la împlinire, în marea inversare a așteptărilor pe care o avem în Noul Testament, mai ales inversarea dintre cei puternici și cei neputincioși.

Dr. David Bauer

Vă amintiți că, în capitolul 7, Ioan Botezătorul a trimis să întrebe dacă Isus e într-adevăr Mesia, iar Isus le-a răspuns parafrazând Isaia 61:1-2 – același pasaj pe care îl citise în sinagogă la începutul lucrării Sale publice. Iată din nou răspunsul lui Isus din Luca 7:22:

Orbii văd, șchiopii umblă, leproșii sunt curățați, surzii aud, morții învie, și săracilor li se propovăduiește Evanghelia (Luca 7:22).

Tot ce a menționat Isus aici e o formă de mântuire, o schimbare de la o stare rea la una bună.

Pe pământul cel nou, aceste stări negative vor fi complet eliminate. Și chiar și acum mântuirea ne oferă un gust al acestor binecuvântări veșnice. Dar marile schimbări aduse de mântuire nu sunt limitate la circumstanțele noastre exterioare, ci ne schimbă și lăuntric. Cum spune Isus în Luca 6:27-36:

Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, rugați-vă pentru cei ce se poartă rău cu voi.... Voi însă iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine și dați cu împrumut, fără să nădăjduiți ceva în schimb. Și răsplata voastră va fi mare și veți fi fiii Celui Preaînalt; căci El este bun și cu cei nemulțumitori și cu cei răi. Fiți, dar, milostivi cum și Tatăl vostru este milostiv (Luca 6:27-36).

Binecuvântările împărăției nu schimbă doar circumstanțele externe. Ele schimbă și caracterul și perspectivele celor care sunt mântuiți. Ca și în cazul schimbărilor exterioare, aceste schimbări interioare se manifestă parțial în lumea actuală și pe deplin în lumea viitoare. Acum începem să gândim și să acționăm diferit pentru că Duhul Sfânt locuiește în noi și vedem lumea cu alți ochi. Aceste schimbări vor continua în cer, unde vom fi complet eliberați de prezența, stricăciunea și consecințele păcatului. Ele vor fi finalizate la întoarcerea lui Isus, când ne va da un trup nou, pe noul pământ.

Aceste binecuvântări ale mântuirii explică de ce în Evanghelia după Luca răspunsul adecvat la mântuire este de fiecare dată bucuria. Un mod prin care vedem acest lucru este prin numeroasele cântări incluse de Luca, precum cea a lui Zaharia din 1:68-79, a Mariei din 1:46-55 și a lui Simeon din 2:29-32. Bucuria mântuirii este menționată, de asemenea, în vestirile îngerești, cum ar fi mesajul transmis lui Zaharia în Luca 1:14 și vestea cea bună de mare bucurie adusă păstorilor în 2:10-11. Bucuria este tema consecventă a pildelor lui Isus despre oaia pierdută, moneda pierdută și fiul pierdut din Luca 15. Isus a rezumat astfel reacția de bucurie în Luca 6:21-23:

Ferice de voi care plângeți acum, pentru că voi veți râde! ... Bucurați-vă în ziua aceea și săltați de veselie (Luca 6:21-23).

Dumnezeu dorește ca mântuirea să ne aducă bucurie. El vrea să ne bucurăm pentru că păcatele ne-au fost șterse, pentru că avem pace cu El și pentru că moștenim binecuvântările împărăției Lui. Această temă era atât de importantă pentru Luca, încât încheie evanghelia cu ea. Să citim Luca 24:52-53, unde amintește ce au făcut ucenicii după ce Domnul Isus S-a înălțat la cer:

Ei s-au întors în Ierusalim cu o mare bucurie. Și tot timpul stăteau în Templu și lăudau și binecuvântau pe Dumnezeu (Luca 24:52-53).

Când Îl vedem pe Dumnezeu așa cum este, când gustăm și vedem că Domnul este bun ar trebui să fim bucuroși și încântați. Dacă i-aș aduce flori soției mele și i-aș spune: „Draga mea, ți-am adus niște flori pentru că așa trebuie,” nu va fi chiar ceea ce-și dorește. Un astfel de gest trebuie făcut cu plăcere și bucurie, pentru că o iubesc. Astfel, delectarea noastră în Dumnezeu devine o expresie fundamentală a cunoașterii Lui așa cum este în realitate. Așadar, delectarea în Dumnezeu, bucuria în Dumnezeu, sentimentul de satisfacție în El se află în miezul vieții creștine.

Dr. K. Erik Thoennes

Cu această descriere a mântuirii în minte, să trecem la a doua temă principală: accentul pus de Luca asupra lui Dumnezeu ca Mântuitor al nostru.

DUMNEZEU CA MÂNTUITOR

Vom aborda tema lui Dumnezeu ca Mântuitor al nostru în trei etape. Vom vedea că mântuirea vine prin puterea lui Dumnezeu, în conformitate cu planul lui Dumnezeu și prin Fiul lui Dumnezeu. Mai întâi să analizăm faptul că mântuirea vine prin puterea lui Dumnezeu.

Puterea lui Dumnezeu

Evanghelia după Luca repetă mereu ideea vechi-testamentară conform căreia Dumnezeu este Mântuitorul poporului Său. De exemplu, aceasta este o temă dominantă în primele capitole care dau tonul întregii cărți. Maria s-a bucurat că Dumnezeu este Mântuitorul ei în Luca 1:47, iar Zaharia a cântat despre mântuirea adusă de Dumnezeu în 1:68-79. Și iată ce a spus Simeon când L-a ținut în brațe pe pruncul Isus în Luca 2:29-30:

Acum, sloboade în pace pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău. Căci au văzut ochii mei mântuirea Ta (Luca 2:29-30).

Simeon Îl numește pe Dumnezeu Stăpânul – în greacă *despota* – atribuindu-I putere și autoritate peste toată creația. Iar prin termenul „mântuirea Ta,” Simeon arată că Dumnezeu Își folosește puterea pentru a aduce mântuirea.

Aceeași temă continuă pe tot parcursul Evangheliei după Luca. De exemplu, Ioan Botezătorul a proclamat mântuirea lui Dumnezeu în contextul înnoirii întregului pământ, în Luca

3:6. Iar în Luca 18:26-27, Isus spune că mântuirea este cu neputință oamenilor, dar că totul este cu putință la Dumnezeu.

Luca a vrut ca cititorii săi să înțeleagă că Dumnezeu e stăpân peste toate. Prin urmare, mântuirea nu poate fi realizată prin puterea, inteligența, hotărârea sau averea unei ființe umane. Mântuirea este a lui Dumnezeu. E lucrarea Sa, realizată prin puterea Sa. Numai Dumnezeu are autoritatea de a elibera oamenii de sub judecata Lui. Numai Dumnezeu are puterea de a schimba oamenii în interior. Numai Dumnezeu are puterea necesară pentru a-Și aduce împărăția pe pământ. Și numai Dumnezeu are capacitatea de a-Și răsplăti poporul cu binecuvântările împărăției.

Dincolo de accentuarea faptului că mântuirea vine din puterea lui Dumnezeu, Luca ne învață că mântuirea face parte din planul lui Dumnezeu.

Planul lui Dumnezeu

De exemplu, când Isus Și-a început lucrarea publică, în Luca 4, a citit din Isaia 61:1-2. Și a uimit mulțimea susținând că El împlinea acea profeție chiar atunci și acolo. Și, pe tot parcursul evangheliei, Luca a continuat să demonstreze că mântuirea este planul lui Dumnezeu, arătând că evenimentele dramatice din viața lui Isus au împlinit promisiunile lui Dumnezeu din Vechiul Testament. Iată cuvintele lui Isus, rostite aproape de sfârșitul slujirii Sale publice în Luca 24:44:

Trebuie să se îplinească tot ce este scris despre Mine în Legea lui Moise, în Proroci și în Psalmi (Luca 24:44).

Tot Vechiul Testament vorbește despre mântuirea pe care o realizează Dumnezeu prin Isus. Întotdeauna a fost planul lui Dumnezeu să-Și mântuiască poporul astfel.

Un alt mod prin care Luca a arătat că mântuirea împlinește planul lui Dumnezeu a fost prin a indica permanent că lucrurile pe care le-a făcut Isus erau necesare fiindcă Dumnezeu le ceruse sau chiar le rânduse să se întâmple. Iată, de exemplu, cum a descris Isus suferința și moartea Sa în Luca 9:22:

Fiul omului trebuie să pătimească multe, să fie tăgăduit de bătrâni, de preoții cei mai de seamă și de cărturari, să fie omorât și a treia zi să învie (Luca 9:22).

Observați că, atunci când a explicat ce se va întâmpla, Isus a folosit cuvântul „trebuie,” care traduce cuvântul grecesc *dei*, care înseamnă „este necesar.” De ce era necesar? Pentru că Dumnezeu a cerut. Tot ce s-a întâmplat cu Isus a făcut parte din planul străvechi al lui Dumnezeu de a-Și mântui poporul.

Al treilea lucru pe care îl vom menționa pentru a dovedi că Dumnezeu este Mântuitorul nostru este că mântuirea vine prin Fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos.

Fiul lui Dumnezeu

Evanghelia după Luca afirmă în mod repetat că Isus este Fiul lui Dumnezeu. Uneori, acest statut este cel care Îl identifică drept Dumnezeu întrupat, ca în vestirea îngerească a nașterii

sale din Luca 1:32-35. Alteori, Îi accentuează autoritatea, lucru pe care îl vedem la botezul Său, în 3:22, unde Dumnezeu Îl confirmă din ceruri, și în schimbarea la față din Luca 9:35, unde Dumnezeu le spune oamenilor să asculte de Fiul Său. În alte locuri, se referă la rolul Său de împărat vasal mesianic al lui Dumnezeu, cum ar fi la Cina cea de taină din Luca 22:29.

Însă toate aceste referiri la Isus ca Fiul al lui Dumnezeu au cel puțin un lucru în comun: toate indică faptul că Isus este Cel prin care Dumnezeu realizează mântuirea. Isus este Fiul lui Dumnezeu, trimis în lume cu scopul de a-l salva poporul de la osândă, murind în locul lor și aducând împărăția lui Dumnezeu pe pământ.

Uneori creștinii cred în mod eronat că Tatăl este un Dumnezeu mânios care ne urăște și că Isus este Fiul lui rebel care a venit să ne ia apărarea. Nimic mai neadevărat. Isus a venit să ne mântuiască tocmai pentru că Tatăl L-a trimis. Da, Isus chiar este Mântuitorul nostru. Și chiar ne mântuiește de judecata Tatălui, dar este esențial să înțelegem că mântuirea adusă de El își are izvorul în Tatăl. Ca Fiul al lui Dumnezeu, Isus nu face decât ceea ce poruncește Tatăl. El folosește puterea lui Dumnezeu pentru a împlini planul lui Dumnezeu. Și, în acest fel, lucrarea mântuitoare a lui Isus este dovada că Dumnezeu Tatăl este Mântuitorul nostru suprem.

După ce am văzut descrierea pe care Luca o face mântuirii și că Dumnezeu e Mântuitorul nostru, să trecem la a treia temă majoră din Evanghelia după Luca: diversitatea oamenilor care sunt mântuiți.

OAMENII CARE SUNT MÂNTUIȚI

În vremea lui Isus nimeni nu ar fi fost surprins dacă El ar fi oferit mântuirea celor care dețineau un loc de cinste sau de putere în societate. Nimeni nu s-ar fi întrebat de ce îi mântuiește pe cei care se conformau strict literei legii lui Dumnezeu și nimeni nu s-ar fi mirat dacă i-ar fi condamnat pe cei pe care societatea evreiască deja îi disprețuia, oamenii pe care se părea că Dumnezeu îi trecuse cu vederea la binecuvântare, din pricina vreunui neajuns al lor. Dar Isus n-a făcut așa. Una dintre temele majore ale Evangheliei lui Luca este atragerea atenției asupra oamenilor neașteptați pe care Isus i-a mântuit și asupra cinstei și statutului pe care li le-a acordat.

Unul din lucrurile notabile la narațiunea lui Luca este că este interesat de cei neînsemnați, de cei din urmă și de cei pierduți, una din temele sale majore fiind de fapt tema inversării. Cei neînsemnați, cei din urmă și cei pierduți vor deveni cei importanți, cei dintâi și cei găsiți în împărăția lui Dumnezeu. Se poate spune că Luca este interesat de partea etică a evangheliei. El este interesat de lucrurile distinctive ale lucrării lui Isus, ce pot fi văzute ca demne de laudă sau virtuozitate, și astfel unul din lucrurile pe care le vedem și în Luca și în Fapte este grija pentru săraci, pentru femei, pentru bolnavi și pentru bătrâni. Fără îndoială, există un accent mai puternic în Luca și în Fapte asupra acestor lucruri decât în celelalte evanghelii. Atunci când avem de a face cu fericirile lui Isus, „ferice de cei săraci în duh” din Matei în Luca este pur și simplu „ferice de voi care sunteți săraci.” Aceasta este o preocupare reală a lui Luca, deoarece el consideră că, prin Isus, nu vine numai răscumpărarea, ci și dreptatea. Isus aduce o îndreptare a relelor societății și a decăderii umanității, iar Luca dorește să sublinieze că Isus este Mântuitorul lumii, Mântuitorul tuturor. Isus este accesibil oricui, fie că faci

parte din cei de sus, din elită, din cei mai bine educați sau mai faimoși din societate, fie că faci parte din cei mai neînsemnați – Isus este pentru toți, iar Luca vrea neapărat să sublinieze asta.

Dr. Ben Witherington

Pentru scopurile acestei lecții, ne vom limita la a aminti patru tipuri surprinzătoare de persoane asupra cărora Luca atrage frecvent atenția, începând cu neevreii.

Vechiul Testament spune că neevreii vor fi aduși în cele din urmă în împărăția lui Dumnezeu și vor primi mântuirea și binecuvântările ei. Dar evreii de pe vremea Israelului în general îi priveau de sus pe neevrei, socotind că sunt excluși de la binecuvântările principale ale împărăției lui Dumnezeu.

Când Luca a scris evanghelia, biserica creștină din întreaga lume era alcătuită în mare parte din convertiți neevrei. De-a lungul istoriei, Dumnezeu Își dovedise intenția de a-i binecuvânta pe neevrei în moduri uimitoare. După cum am văzut mai devreme în această lecție, unul din motivele pentru care a scris Luca a fost să-i asigure pe neevrei că nu făcuseră o greșală devenind creștini. Deci, pe tot parcursul evangheliei sale, el a atras atenția asupra acelor locuri în care mântuirea fusese oferită neevreilor, ca împlinire a speranțelor și idealurilor Vechiului Testament.

De exemplu, în Luca 2:10-14, îngerii au anunțat că bucuria evangheliei va fi pentru „tot norodul” și pentru oamenii de pe pământ. În loc să spună că noul împărat al lui Israel se născuse pentru a-i salva pe evrei, îngerii au vorbit în termeni mult mai globali. În Luca 2:32, Simeon a proclamat că pruncul Isus va fi „lumina care să lumineze Neamurile.” Și, cu toate că toate cele patru evanghelii citează Isaia 40 în relatarea lui Ioan Botezătorul, doar Luca 3:6 extinde citatul pentru a include cuvintele „orice făptură va vedea mântuirea lui Dumnezeu.”

Luca a remarcat și că samaritenii, socotiți de evrei ca dușmani, pot fi mântuiți. De exemplu, în Luca 17:11-19, Isus a vindecat zece leproși, dar singurul lepros care s-a întors să-I mulțumească era samaritean. Și numai Luca menționează pilda bunului samaritean, din Luca 10:30-37, în care samariteanul este un exemplu al iubirii aproapelui.

În afară de asta, Luca a menționat situații în care neevreii au dovedit credință adevărată în Isus ca Mântuitor. De exemplu, în Luca 7:9, Isus spune despre un centurion roman:

Vă spun că nici chiar în Israel n-am găsit o credință atât de mare (Luca 7:9).

După cum am văzut în această lecție, Luca a trasat genealogia lui Isus până la Adam, ceea ce înseamnă că Isus a venit pentru a mântui întreaga spiță a lui Adam, evrei și neevrei laolaltă.

A doua categorie surprinzătoare de oameni care au primit mântuirea în Evanghelia după Luca sunt păcătoșii. Într-un sens, toți oamenii sunt păcătoși. Dar pe vremea lui Isus existau persoane ale căror păcate erau atât de mari și de publice, încât erau ostracizate de societatea evreiască, precum femeia imorală din Luca 7:36-50 și vameșul Zacheu din Luca 19:1-9. Vameșii erau păcătoși pentru că își câștigau existența prin perceperea unor impozite exorbitante, nesolicitate de guvern, de la concetățenii lor. Dar Isus a venit să-i mântuiască chiar și pe ei. El era dornic să acorde mântuirea oricui se pocăia cu credință.

Ca exemplu, iată următoare relateare, din Luca 5:29-32:

Levi I-a făcut un ospăț mare la el în casă; și o mulțime de vameși și de alți oaspeți ședeau la masă cu ei. Fariseii și cărturarii cârteau și ziceau ucenicilor

Lui: „Pentru ce mâncați și beți împreună cu vameșii și cu păcătoșii?” Isus a luat cuvântul și le-a zis: „Nu cei sănătoși au trebuință de doctor, ci cei bolnavi. N-am venit să chem la pocăință pe cei neprihăniți, ci pe cei păcătoși” (Luca 5:29-32).

Al treilea grup surprinzător de oameni care sunt mântuiți în Evanghelia după Luca sunt femeile. În lumea mediteraneeană orientală antică, unde a trăit Isus, femeile nu aveau multe drepturi în societate și nu erau prea apreciate. Dar Luca a acordat atenție modului în care Isus le-a adus mântuirea. În Luca 8:41-53, Isus le-a vindecat pe fiica lui Iair și pe femeia care avea hemoragie de doisprezece ani. El a arătat, de asemenea, o mare compasiune față de văduve, care în societatea patriarhală veche n-aveau niciun ajutor și, practic, nicio speranță. Luca 7:11-17 și 18:1-8 ilustrează preocuparea și grija lui Isus față de acești oameni foarte nevoiași.

Una din cele mai dramatice metode prin care Luca dă învățătură, care scoate în evidență mântuirea femeilor, este punerea în contrast a femeilor smerite cu liderii religioși mândri. De exemplu, în Luca 13:14-15, Isus îl numește pe fruntașul sinagogii ipocrit, iar în versetul următor o numește pe o femeie infirmă „fiică a lui Avraam.” Observăm un contrast similar în Luca 7:37-50, unde Isus a acceptat închinarea unei femei imorale, în timp ce l-a condamnat pe mândrul fariseu Simon.

Ca ultim exemplu a ce înseamnă a-L iubi pe Dumnezeu, Luca relatează povestea Mariei, o prietenă a lui Isus. În Luca 10:27, Isus spune că cele două mari porunci sunt să-L iubim pe Dumnezeu și să ne iubim aproapele. Apoi, în versetele 38-42, Maria a exemplificat în mod concret cum să-L iubim pe Dumnezeu, ascultând cu atenție învățăturile sale. Nu Petru, nu Ioan și, cu siguranță, nu conducătorii evrei, ci o femeie a fost modelul de evlavie.

În fine, al patrulea tip neașteptat de oameni care sunt mântuiți în Evanghelia după Luca sunt săracii. Luca a început evanghelia indicând că familia Mariei și a lui Iosif era săracă. Știm asta pentru că darul adus de ei la templu în Luca 2:24 a fost darul celor săraci prevăzut de Leviticul 12:8.

Luca a mai arătat și că Isus i-a favorizat pe cei săraci, de exemplu în pilda bogatului nechibzuit din Luca 12:13-34 și în cea a bogatului și a lui Lazăr din Luca 16:19-31. Să mai ascultăm o dată Luca 4:18, unde Isus a citit din Isaia 61:1:

„Duhul Domnului este peste Mine, pentru că M-a uns să vestesc săracilor Evanghelia” (Luca 4:18).

Luca este singurul evanghelist care redă acest eveniment și face din el un model pentru întreaga lucrare a lui Isus. El vrea să arate că o parte a aducerii a împărăției lui Dumnezeu e proclamarea veștii bune a mântuirii săracilor. Luca a avut o grijă deosebită să arate că Dumnezeul universului Se întrupase pentru a-i salva chiar și pe cei disprețuiți de societate. Neevreii, păcătoșii, femeile și săracii aveau foarte puține drepturi în societatea evreiască și nu era de așteptat să moștenească cele mai mari binecuvântări ale împărăției lui Dumnezeu. Dar Isus a respins acest sistem de valori. El a oferit acceptarea deplină și binecuvântări nesfârșite tuturor celor care L-au primit ca Mântuitor și Domn.

Dintre toți evangheliștii, Luca pune un accent deosebit pe categoriile marginalizate din societatea palestiniană a vremii. Mereu îl vedem alternând relatările despre bărbați cu cele despre femei. Îl vedem, de asemenea,

acordând o atenție deosebită samaritenilor și săracilor. O parabolă emblematică și unică în Evanghelia după Luca este cea a bogatului și a lui Lazăr. Alta care apare numai în Luca este pilda bunului samaritean. Aceste relatări ale învățaturii lui Isus se potrivesc foarte bine cu predica Lui programatică din Nazaret, unde spune: Am venit, azi Scriptura s-a împlinit, Duhul este peste Mine ca să vestesc vestea bună săracilor și captivilor, celor oprimați. Isus le spune discipolilor Săi că, atunci când au de gând să organizeze o petrecere, ar trebui să-i invite și pe ologi și pe săraci. Astfel, Isus ilustrează ceva foarte important, și anume că, în relația noastră cu alții care poartă chipul lui Dumnezeu, n-ar trebui să avem despre noi înșine, după cum spune Pavel, o părere mai înaltă decât se cuvine. Însă ar trebui să observăm că Isus a întins mâna cu har fiecărui aspect al societății, lucru la care Și-a chemat și ucenicii. Și noi trebuie să facem la fel. Isus este ridiculizat pentru că petrece timp cu prostituatele și păcătoșii, iar răspunsul Lui este că a venit nu pentru cei neprihăniți, ci pentru cei păcătoși. Ca urmare, nu e doar o reflectare a misiunii lui Isus de a ajunge la fiecare aspect al poporului lui Dumnezeu, al societății din vremea Lui, ci și o imagine a identității și a nevoilor noastre reale. Toți avem nevoie de harul lui Dumnezeu, nu putem merita favoarea Lui pe baza propriilor fapte bune sau a poziției noastre în societate și, ca urmare, suntem toți egali în fața lui Dumnezeu și ar trebui să fim milostivi unii cu alții și să ne ajutăm unii pe alții, pentru că avem cu toții aceeași nevoie.

Dr. Greg Perry

CONCLUZIE

În această lecție, am explorat Evanghelia după Luca, analizându-i contextul în ceea ce privește autorul și cititorii inițiali, precum și prilejul scrierii; structura și conținutul; și temele majore care gravitează în jurul subiectului mântuirii. Dacă vom reține aceste idei atunci când citim Evanghelia după Luca, vom avea o mai bună înțelegere a sensului ei și vom fi mai pregătiți s-o aplicăm în viața noastră, în biserică și în lume.

Evanghelia după Luca ni-L prezintă pe Isus ca Fiul slăvit al lui Dumnezeu, care a venit pe pământ ca Mântuitorul iubitor al lumii. El oferă tuturor vestea bună a mântuirii lui Dumnezeu, indiferent de etnie, avere sau statut social. Evanghelia după Luca i-a asigurat pe creștinii neevrei că nu făcuseră o greșală urmând un Mesia evreu. Același lucru este valabil în orice vreme. Din primul secol până acum, marea majoritate a bisericii a fost neevreiască. Și nici noi n-am făcut o greșală. Și, ca unii care Îl urmăm pe Hristos, avem responsabilitatea să continuăm să vestim aceeași veste bună a pocăinței și credinței tuturor oamenilor din lume, știind că avem singurul mesaj ce poate aduce adevărata mântuire.